

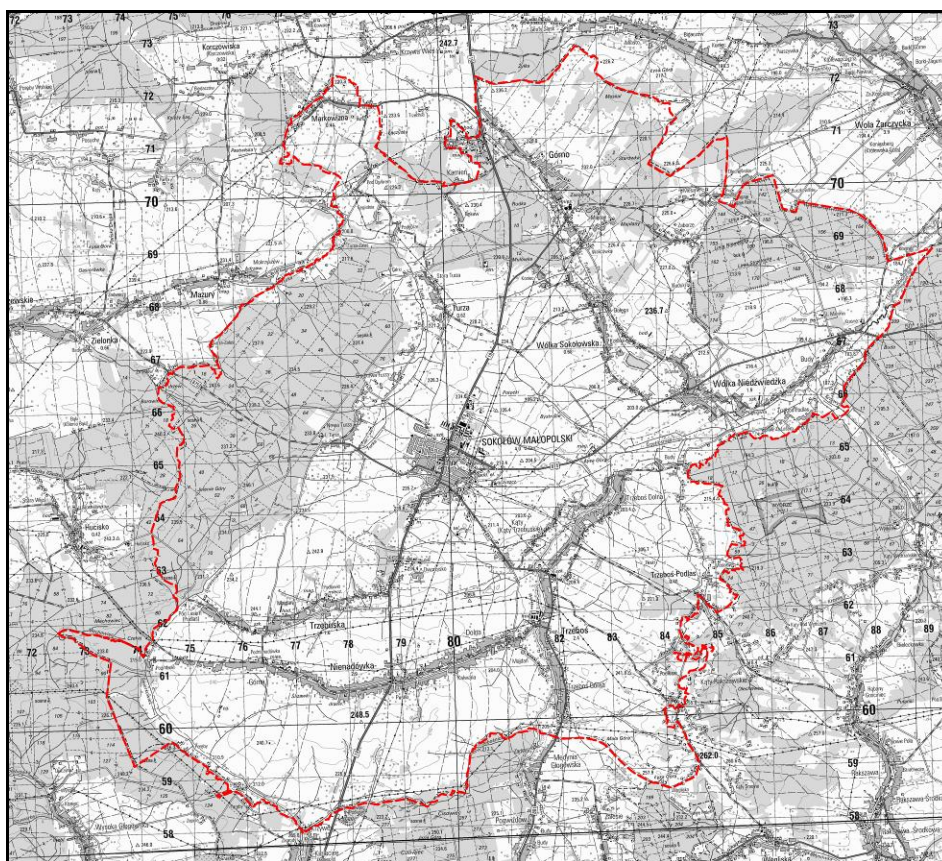
Geologic

44-203 Rybnik, Strzelecka 78

Tel: 502773557

email: geologic1@wp.pl

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PLANU OGÓLNEGO GMINY SOKOŁÓW MAŁOPOLSKI

Zleceniodawca: Urząd Miasta i Gminy Sokółów Małopolski
ul. Rynek 1
36-050 Sokółów Małopolski

Autor: Tomasz Miłowski

Data wykonania: 30 kwietnia 2025 r., 14 czerwca 2025 r.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	4
1.1 CEL, ZAKRES PRACY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	4
1.2 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	6
1.3 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	6
1.4 USTALENIA I GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY	6
2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA	13
2.1 POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE	13
2.2 BUDOWA GEOLOGICZNA	14
2.3 WODY POWIERZCHNIOWE	15
2.4 WODY PODZIEMNE.....	16
2.5 KLIMAT	18
2.6 POWIERZCHNIA ZIEMI	22
2.6.1 UKSZTAŁTOWANIE TERENU, ZAGROŻENIE OSUWISKOWE	22
2.6.2 GLEBY	23
2.7 ZASOBY NATURALNE	25
2.8 PRZYRODA OŻYWIONA.....	26
2.9 OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004	28
2.10 KRAJOBRAZ	31
2.11 ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH	32
3. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO.....	32
5. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY.....	34
5.1 WPŁYW NA WODY POWIERZCHNIOWE	34
5.2 WPŁYW NA WODY PODZIEMNE.....	34
5.3 WPŁYW NA KLIMAT	34
5.4 POWIERZCHNIA ZIEMI	35
5.4.1 WPŁYW NA UKSZTAŁTOWANIE TERENU	35
5.4.2 WPŁYW NA GLEBY	35
5.5 WPŁYW NA ZASOBY NATURALNE	36
5.6 WPŁYW NA PRZYRODĘ OŻYWIONĄ	36
5.7 WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 O OCHRONIE PRZYRODY	37
5.8 WPŁYW NA KRAJOBRAZ	40
5.9 WPŁYW NA ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH.....	41
5.10 WPŁYW NA WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	41
5.10.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	41
5.10.2 KLIMAT AKUSTYCZNY	42
5.10.3 POŁA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	43
5.10.4 GOSPODARKA ODPADAMI	43
5.10.5 ZAGROŻENIE POWODZIOWE	44
5.10.6 ZAGROŻENIE OSUWISKOWE	44
6. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	44
7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	45
8. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000	46
9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	46

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNY...	46
---	----

11. LITERATURA	54
----------------------	----

Spis rysunków

Rys. 1 Wskazanie terenów z możliwością urbanizacji

Oświadczanie zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Oświadczam, że ja, Tomasz Miłowski spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 pkt 1 i 2 ww. ustawy: w 2003 r. ukończyłem studia wyższe z dziedziny geologii oraz w 2011 r. studia podyplomowe z zakresu prawnych problemów górnictwa i ochrony środowiska. W latach 2005 – 2025 wykonałem lub brałem udział w wykonaniu kilkuset prognoz oddziaływania na środowisko, raportów oddziaływania na środowisko oraz innych opracowań dotyczących ochrony środowiska. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

 Geologic
Tomasz Miłowski
44-203 Rybnik, ul. Strzelecka 78
tel. 502 773 557 e-mail: geologic1@wp.pl
NIP 6-2-283-41-91, REGON 241759860
Tomasz Miłowski

1. WPROWADZENIE

1.1 CEL, ZAKRES PRACY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Sokołów Małopolski, sporządzonego w 2025 r.

Należy mieć na uwadze, że Plan Ogólny Gminy jest specyficznym dokumentem, który nie ustala, ani nie reguluje kwestii takich jak np. możliwość wprowadzania zalesień, rodzaj prowadzonych upraw polowych, ochrona zabytków, realizacja zadań ochronnych na terenach chronionych, melioracje wodne czy sposoby polowań. Problemy te regulują odrębne przepisy. Plan Ogólny Gminy wyznacza zaś strefy planistyczne, na podstawie których będą wykonane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz wydane decyzje o warunkach zabudowy. Dopiero na etapie decyzji o warunkach zabudowy oraz mpzp istnieje możliwość bardziej szczegółowego odniesienia się do konkretnej problematyki np. wskazania wód powierzchniowych czy terenów zalesień, przy czym każdorazowo będą musiały być tu uwzględnione obowiązujące przepisy odrębne z szeregu sfer np. ochrony przyrody, ochrony zabytków, infrastruktury technicznej czy zabezpieczenia przeciwpowodziowego.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy wynika z przepisu art. 51 ust 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Podstawowym celem prognozy jest wykazanie jak określone w POG strefy planistyczne wpłyną na środowisko i czy, a jeśli tak to w jakim stopniu, naruszą one zasady prawidłowej gospodarki zasobami naturalnymi. Ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu ma formę prognozy. Przedmiotowy dokument nie rozstrzyga o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych nowymi ustaleniami planu ogólnego gminy (dalej POG), a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą ich realizacja względem poszczególnych komponentów środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne oraz dobra kultury. Należy pamiętać, że konkretyzacja ustaleń POG nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz decyzjach o warunkach zabudowy, sam plan ogólny nie jest natomiast podstawą do wydania jakichkolwiek decyzji.

Niniejsza prognoza została sporządzona w oparciu o wymogi wynikające z przepisu art. 51 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Zgodnie z wyżej wymienionym artykułem sporządzana prognoza:

- a) zawiera

- ustalenia i główne cele projektu planu ogólnego gminy Sokołów Małopolski oraz jego powiązania z innymi dokumentami,
 - informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
 - informacje na temat przewidywanych możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko,
 - propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego planu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
 - streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- b) określa, analizuje i ocenia
- istniejący stan środowiska,
 - potencjalne zmiany stanu środowiska przy braku realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
 - przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko przy realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
 - istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
 - cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele zostały uwzględnione,
- c) przedstawia
- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko,
 - możliwości rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do obszaru Natura 2000.

Zakres prognozy został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie pismem znak WOOŚ.411.1.176.2024.AP.4 z dnia 17 stycznia 2025 r. oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Rzeszowie pismem znak PSNZ.9022.4.4.9.204 z dnia 31 grudnia 2024 r.

Projekt Planu Ogólnego gminy Sokołów Małopolski powiązany jest z następującymi dokumentami:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030 przyjęty uchwałą Nr LIX/930/18 z dnia 27 sierpnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 13.09.2016r., poz.4619);
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Sokołów Małopolski uchwalonego uchwałą Nr XXVII/262/2001 r. Rady Miejskiej w Sokołowie Małopolskim z dnia 21 lutego 2001 r. wraz z późniejszymi zmianami;
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla Planu Ogólnego Gminy Sokołów Małopolski, Usługowy Zakład Fizjografii i Geologii Inżynierskiej Emil Nowak, Rzeszów, październik 2024 r.,

- Na niewielkiej części gminy obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z różnych lat (1997 - 2024), na pozostałej części gminy brak jest obowiązujących mpzp;

1.2 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

W celu sporządzenia prognozy przeprowadzono następujące prace:

- zaznajomiono się z projektem Planu Ogólnego Gminy, w tym z wnioskami do POG,
- zaznajomiono się z danymi fizjograficznymi oraz innymi dostępnymi opracowaniami sozologicznymi obejmującymi obszar objęty prognozą,
- dokonano oceny projektu POG w odniesieniu do obowiązujących aktów prawnych, w tym przepisów gminnych,
- przeprowadzono wizję obszaru objętego prognozą w miesiącach grudzień 2024 - kwiecień 2025 r.,
- dokonano analizy czynników potencjalnie mogących przynieść negatywne skutki dla środowiska,

1.3 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

W projekcie Planu Ogólnego Gminy Sokołów Małopolski powinny zostać uwzględnione priorytety w zakresie ochrony środowiska wynikające z dokumentów ustanowionych na szczeblu rządowym, samorządowym, porozumień międzynarodowych oraz projektów dokumentów i dyrektyw Unii Europejskiej.

Poszczególne dyrektywy, międzynarodowe akty prawne zostały wdrożone do polskiego prawodawstwa i tym samym znalazły swoje odzwierciedlenie w projektowanym dokumencie. Projekt analizowanego dokumentu uwzględnia wytyczne i cele ochrony środowiska przyjęte w wyżej wymienionych dyrektywach i konwencjach, poprzez wskazanie stref planistycznych zgodnie z wymogami ochrony środowiska. Uzyskano w ten sposób wysoką zgodność z dokumentami planistycznymi różnego szczebla, co pozwala wnioskować, że związane z nimi cele będą osiąmane również przez ustalenia funkcjonalne wynikające z projektu planu. Zostało utrzymane założenie strategiczne dokumentów wszystkich poziomów, że celem generalnym rozwoju jest rozwój zrównoważony, przez który należy rozumieć zrównoważony udział wszystkich istotnych czynników ekologicznych, gospodarczych i społecznych.

1.4 USTALENIA I GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY

Zgodnie z art. 13i ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Rada Miejska w Sokołowie Małopolskim podjęła

uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia Planu Ogólnego Gminy Sokołów Małopolski (uchwała nr V/23/2024 z dnia 26 czerwca 2024 r.).

Granice przystąpienia do sporządzenia planu obejmują obszar całej gminy Sokołów Małopolski, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalane przez ministra właściwego do spraw transportu, stosownie do art. 13a ust. 1 ustawy.

Przystąpienie do sporządzenia planu ogólnego gminy podyktowane zostało zmianami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, które weszły w życie 24 września 2023 r. oraz 6 maja 2025 r. Zgodnie z tymi zmianami 1 lipca 2026 r. z mocy ustawy utraci moc studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Ustawa wprowadza w jego miejsce nowy akt planowania przestrzennego w postaci planu ogólnego. Plan ogólny ma określić podział obszaru gminy na strefy planistyczne oraz wskazać gminne standardy urbanistyczne, w których zostaną określone profil funkcjonalny strefy oraz wskaźniki urbanistyczne takie jak maksymalna nadziemna intensywność zabudowy, maksymalna wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej.

Plan ogólny będzie podstawą do sporządzania planów miejscowych oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Plan ogólny będzie stanowił akt prawa miejscowego.

Na podstawie art. 13h ust. 1. ww. ustawy wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej.

Opracowanie składa się z części tekstowej uzasadnienia, zawierająca wyjaśnienia, o których mowa w art. 13h ust. 2 ww. ustawy.

Część graficzną uzasadnienia natomiast, zgodnie z art. 13h ust. 3, stanowi prezentacja graficzna:

1) *danych przestrzennych tworzonych dla planu ogólnego, o których mowa w art. 67a ust. 3 pkt 1 i ust. 3a pkt 1;*

2) *granic działek ewidencyjnych pochodzących z bazy danych, o której mowa w art. 4 ust. 1a pkt 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne;*

3) *obiektów przestrzennych w rozumieniu ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej, stanowiących uwarunkowania, o których mowa w art. 13b pkt 3, przy czym jeżeli te obiekty przestrzenne pochodzą ze zbiorów danych zgłoszonych do ewidencji zbiorów oraz usług danych przestrzennych, o której mowa w art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej, wykorzystuje się geometrię tych obiektów przestrzennych.*

Zgodnie z art. 13h ust. 3 „część graficzną uzasadnienia planu ogólnego sporządza się w postaci elektronicznej w obowiązującym państwowym systemie odniesień przestrzennych, w skali nie mniejszej niż 1:25000”.

Dla Sokołowa Małopolskiego część graficzna uzasadnienia została sporządzona w skali 1:10000. Część graficzna składa się z:

- Rysunku 1, zawierającego prezentację graficzną granic planu ogólnego gminy, granice działek ewidencyjnych, obszaru uzupełnienia zabudowy oraz stref planistycznych,
- Rysunku 2, zawierającego prezentację graficzną granic planu ogólnego gminy, obszaru uzupełnienia zabudowy, stref planistycznych i uwarunkowań.

W projekcie Planu Ogólnego Gminy Sokołów Małopolski wskazano następujące strefy planistyczne:

- SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną;
- SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną;
- SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową;
- SU – strefa usługowa;
- SH – strefa handlu wielkopowierzchniowego;
- SP – strefa gospodarcza;
- SR – strefa produkcji rolniczej;
- SI – strefa infrastrukturalna;
- SN – strefa zieleni i rekreacji;
- SC – strefa cmentarz
- SG – strefa górnictwa;
- SO – strefa otwarta;
- SK – strefa komunikacyjna.

Przyjęte w planie granice poszczególnych stref są wynikiem uwzględnienia szeregu uwarunkowań przestrzennych o charakterze historycznym, środowiskowym, planistycznym i formalno-prawnym. W szczególności uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy określone w art. 13b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (szczegółowe wyjaśnienie sposobu ich uwzględnienia znajduje się w rozdziale 5 uzasadnienia).

Rozkład stref planistycznych powstał na bazie ukształtowanej historycznie tkanki miejskiej, z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych, wynikających w szczególności ze sporządzonych na potrzeby planu ogólnego obliczeń, dotyczących zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie. Układ stref zasadniczo stanowi kontynuację modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, wynikającego z miejskich i regionalnych dokumentów strategicznych i planistycznych.

Wyznaczając tereny dla nowej zabudowy kierowano się koniecznością ochrony walorów przyrodniczych, architektonicznych i krajobrazowych, a jednocześnie potrzebą gospodarowania przestrzenią w sposób racjonalny i efektywny. Przyjęto założenie, że obszary rozwojowe w ramach poszczególnych stref powinny stanowić uzupełnienie

i kontynuację obszarów o wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Rozwiązanie takie zapewnia poszanowanie wymagań ład przestrzennego oraz ogranicza transportochłonność układu.

Szeroka gama kategorii terenów w ramach stref planistycznych nie pozwala na dokładne określenie lokalizacji przedsięwzięć najsilniej oddziałujących na środowisko. Takie rozróżnienie możliwe będzie dopiero po zrealizowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy, uwzględniających ustalenia POG. Dla poszczególnych kategorii terenu projekt POG nakreśla podstawowe kierunki przeznaczenia (np. w strefie SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, przewiduje się funkcję mieszkaniową wielorodzinną, ale dopuszczalne jest również przeznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, usługi, infrastrukturę techniczną, ogródki działkowe czy zieleń urządzoną). Wobec powyższego dokładne przeznaczenie terenów nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, po rozeznaniu lokalnych uwarunkowań środowiska oraz potrzeb inwestycyjnych. Przyjęty w POG sposób kreślenia przyszłej przestrzeni gminy powoduje, że w wielu przypadkach oszacowanie wpływu na środowisko staje się niemożliwe, ponieważ o konkretnym przeznaczeniu (a co za tym idzie np. o zniszczeniu wartościowego siedliska czy stanowiska rośliny chronionej) przesądzać będzie określona lokalizacja na etapie mpzp i decyzji o warunkach zabudowy. Dlatego w niniejszej prognozie przyjęto maksymalny zasięg i skalę oddziaływań. Przykładowo – jeżeli wyznaczono strefę mieszkaniową w projekcie POG, to przyjęto, że w miejscowym planie negatywne oddziaływania mogą zaistnieć na całym jego obszarze. W analizowanym dokumencie wprowadzono odpowiednie wskaźniki urbanistyczne, które nie pozwalają na całkowitą zabudowę terenów, jednakże na dzień dzisiejszy nie wiadomo, które z przestrzeni zostaną zajęte, zależne będzie to bowiem w dużej mierze od ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy.

Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub decyzje o warunkach zabudowy, a w nich zawarte zostaną, wybrane spośród katalogu zawartego w POG dla każdej ze stref planistycznych, przeznaczenia terenu. Trudno jest wskazać jednoznacznie tereny na których zmieni się przeznaczenie, gdyż projekt POG nie wyznacza zdecydowanie nowych kierunków zagospodarowania. Większość nowych terenów to uzupełnienie istniejącej struktury zarówno już stanu istniejącego, jak i stanu planowanego, wynikającego z ustaleń obowiązującego suikzp i mpzp. Projekt POG nie wskazuje nowych terenów na których kształtowałyby się nowe centra rozwoju. Wizja rozwoju gminy oparta jest o istniejącą strukturę, która została już nakreślona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a następnie w uchwalanych tu mpzp. Jedynym wyjątkiem są tu rozległe tereny produkcyjno-usługowe, które zostały wskazane w obrębie strefy SP w pobliżu trasy S19 i obu węzłów drogowych. W obrębie poszczególnych stref planistycznych przewiduje się następujące zasady zagospodarowania:

Strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW) wyznaczono na bazie istniejących osiedli mieszkaniowych oraz terenów przeznaczonych

w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Ponadto w granicach administracyjnych miasta Sokołów Małopolski wskazano jedną niezabudowaną strefę SW, z uwzględnieniem ograniczeń dotyczących chłonności terenów mieszkaniowych wynikających z art. 13d ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Strefy z zabudową wielorodzinną to niewielka część obszarów przeznaczonych pod mieszkalnictwo w gminie Sokołów Małopolski, co wynika z charakteru miasta oraz otaczających go sołectw. Strefy zostały wyznaczone z uwzględnieniem konieczności zapewniania dostępu terenom mieszkaniowym do dróg publicznych i do usług. Zadbano o brak bezpośredniego sąsiedztwa stref SW z strefami gospodarczymi i infrastrukturalnymi, aby uniknąć potencjalnych konfliktów przestrzennych.

Strefami wielofunkcyjnymi z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ) objęto w pierwszej kolejności istniejącą zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz tereny przeznaczone w miejscowych planach pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. W kolejnym etapie uwzględniono luki w istniejącej zabudowie, na co wpływ miało wyznaczenie obszaru uzupełnienia zabudowy, zgodnie z rozporządzeniem ws. obszaru uzupełnienia zabudowy (o czym mowa w rozdziale 3.1. uzasadnienia).

Kolejno w mieście Sokołów Małopolski wyznaczono strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną na niezagospodarowanych terenach w lukach pomiędzy terenami przeznaczonymi w planach pod taką zabudowę. Szczególnie starano się uwzględnić możliwości rozwoju zabudowy mieszkaniowej w kierunku zachodnim od miasta Sokołów Małopolski, ze względu na dobre przygotowanie infrastrukturalne terenu, brak ograniczeń wynikających z odrębnych uwarunkowań oraz dotychczasową politykę gminy wyrażoną między innymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Znaczącym ograniczeniem dla rozszerzenia stref wielofunkcyjnych jest uwzględnienie zapotrzebowania na nową zabudowę w gminie wynikającego z obliczeń wykonanych na podstawie *rozporządzenia ws. projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów*.

Strefę wielofunkcyjną z zabudową zagrodową (SZ) wyznaczono dla obszarów zabudowy zagrodowej, a w szczególności dla tej zabudowy zagrodowej, która jest zlokalizowana na gruntach rolnych o klasach bonitacyjnych od I-III. Grunty takie w Gminie Sokołów Małopolski znajdują się w miejscowościach Nienadówka, Trzeboś, Wólka Niedźwiecka, Turza, Górno i Trzebuska. Ponadto strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową objęła istniejącą zabudowę zagrodową położoną w oddaleniu od zwartej zabudowy.

Strefy wielofunkcyjnej z zabudową zagrodową nie wyznaczono na obszarze administracyjnym miasta Sokołów Małopolski.

Strefa usługowa (SU) została wyznaczona w oparciu o istniejące obiekty usługowe, w tym specjalistyczne ośrodki takie jak szpital Szpital Chorób Płuc im. św. Jana Pawła II w Górnicy, czy dom seniora w Leśniówce. Objęła również centrum usługowe każdego sołectwa

w gminie, w ramach którego w strefie znalazły się: szkoły, przedszkola, obiekty sakralne oraz ośrodki kulturalne takie jak świetlice wiejskie. W ramach strefy uwzględniono również większe i bardziej znaczące skupiska istniejących obiektów usługowych w mieście Sokołów Małopolski, takie jak basen, zespoły szkolno-przedszkolne, dworzec autobusowy, urząd gminy, obiekty sakralne i targ miejski. Ponadto wyznaczono strefy usługowe wzdłuż dróg wjazdowych do miasta, umożliwiając nowe inwestycje, jak również uwzględniające istniejące obiekty handlowe czy gastronomiczne. Wyznaczono również nowe tereny usługowe w otoczeniu planowanego dworca kolejowego.

Wyznaczono jedną **strefę handlu wielkopowierzchniowego (SH)**, w bezpośrednim sąsiedztwie węzła drogi S19 oraz planowanego dworca kolejowego, po wschodniej stronie miasta Sokołów Małopolski. Wskazana lokalizacja jest właściwa, ze względu na bardzo dobre skomunikowania terenu oraz potencjalne duże natężenie ruchu samochodowego.

W gminie Sokołów Małopolski wyznaczono 39 **stref gospodarczych (SP)**. Strefy te charakteryzują się znaczą powierzchnią, ze względu na terenochłonność funkcji oraz wymagają w szczególności obsługi ciężkim transportem, dlatego skoncentrowano je głównie przy węzłach trasy S19 i planowanych nowych trasach kolejowych, zapewniających dogodną obsługę komunikacyjną. Część terenów SP wyznaczono na bazie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, utrzymując wskaźniki przyjęte dla nich w planach. Poza nowymi terenami inwestycyjnymi zlokalizowanymi na wschód od miasta Sokołów Małopolski, wyznaczono również strefy gospodarcze w oparciu o funkcjonujące zakłady przemysłowe na terenie gminy (np. zakład Styrobud w Trzebosi, tereny po byłej cegielni w Trzebusce, zakłady mięsne w Górnio, tartak w Turzy), przyjmując wskaźniki zapewniające dalszą możliwość prowadzenia działalności.

Strefa produkcji rolniczej (SR) została wyznaczona, z uwzględnieniem istniejących większych skupisk zabudowy gospodarczej związanej z rolnictwem. W szczególności w południowej części gminy w otoczeniu gruntów rolnych najwyższych klas.

Strefa infrastrukturalna (SI) obejmuje tereny obsługi technicznej miasta, w szczególności w zakresie gospodarki odpadami, wodno-kanalizacyjnej, ciepłownictwa, elektroenergetyki, gazownictwa i stacji paliw. Ponadto wyznaczono rezerwę terenu, dla potrzeb infrastruktury technicznej znajdującą się bezpośrednio przy węźle drogowym drogi ekspresowej.

Strefa zieleni i rekreacji (SN), obejmuje przede wszystkim tereny zieleni urządzonej oraz tereny sportowo-rekreacyjne. Strefy wyznaczono głównie wzdłuż cieków wodnych przebiegających przez miejscowości Nienadówka i Trzebuska, na obszarze zbiorników retencyjnych (np. Niedźwiadek), istniejących boisk i parków, w tym zieleni na rynku w Sokołowie Małopolskim. Przewidziano również nowe tereny zieleni urządzonej, jako rezerwa dla nowych osiedli mieszkaniowych w mieście Sokołów Małopolski. W zależności od specyfiki poszczególnych terenów, w niektórych strefach w ramach dodatkowego profilu funkcjonalnego strefy dopuszczono odpowiedni zakres usług.

Strefa cmentarzy (SC) obejmuje istniejące i planowane cmentarze. W ramach strefy SC przewidziano teren dla poszerzenia istniejących cmentarzy, uwzględniając potrzeby gminy w tym zakresie.

Strefy górnictwa (SG) wyznaczono na obszarze złóż kopalin, będących terenami i obszarami górniczymi, które są objęte ważnymi koncesjami na wydobywanie.

Strefa otwarta (SO) to w większości tereny zieleni o charakterze naturalnym, tereny rolne bez zabudowy oraz tereny leśne. Strefa obejmuje m. in. duże kompleksy leśne na zachodzie i północnym-wschodzie gminy. W strefach SO uwzględniono istniejące elektrownie słoneczne oraz wyznaczono tereny pod nowe, zlokalizowane głównie wzdłuż drogi S-19.

Strefa komunikacyjna (SK) obejmuje drogę ekspresową (S19) i drogi główne, będące drogami wojewódzkimi o nr 881, 875 i 878, przebiegające przez gminę Sokołów Małopolski. Nie wskazuje się żadnych nowych rozwiązań komunikacyjnych wyższych klas.

OBSZAR UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY

Z uwagi na niepełne pokrycie gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, w planie ogólnym gminy Sokołów Małopolski wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy, tj. obszar, na którym dopuszczalne będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. Obszar uzupełnienia zabudowy wyznaczono również w celu określenia stref planistycznych obejmujących zabudowę mieszkaniową w ramach istniejącej zabudowy poza obowiązującymi planami miejscowymi. Obszar uzupełnienia zabudowy ma duże znaczenia w przypadku terenów na których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Poza strefą OUZ nie będzie możliwości wydawania decyzji o warunkach zabudowy, ewentualna zmiana przeznaczenia będzie wymagała uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, oczywiście również zgodnego z profilem danej strefy.

Generalnie zaproponowane w projekcie POG kierunki rozwoju gminy opierają się na istniejącym zagospodarowaniu terenu oraz na ustaleniach obowiązujących dokumentów planistycznych. W niektórych przypadkach pojawiają się nowe rejony urbanizacji, jednak w zdecydowanej większości na terenach gruntów rolnych. Za pozytywne należy jednak uznać, że projekt POG wskazuje również tereny, które będą stanowiły zasób przyrodniczy gminy. Są to tereny lasów, tereny o charakterze rolniczym oraz doliny cieków, w tym dolina Trzebośnicy. W projekcie POG uwzględniono również szereg uwarunkowań, m.in. występowanie złóż kopalin, obszarów i terenów górniczych, form ochrony przyrody, obiektów o charakterze zabytkowym, infrastruktury technicznej itp. Nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań na środowisko, a zwłaszcza na tereny cenne pod względem przyrodniczym oraz korzyści ekologiczne w sytuacji gdy na podstawie POG skonstruowane zostaną miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub decyzje o warunkach zabudowy. Wszystkie obszary Natura 2000 pozostawiono wolne od zabudowy, w obrębie stref SO - strefy otwartej, nie przewiduje się ich jakiegokolwiek zagrożenia.

2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA

Opis charakterystyki środowiska w dużej mierze bazuje na wykonanym w październiku 2024 r. Opracowaniu ekofizjograficznym¹ podstawowym dla gminy Sokołów Małopolski wykonanym przez pracownię Usługowy Zakład Fizjografii i Geologii Inżynierskiej Emil Nowak. Opracowanie to zostało wykonane bardzo szczegółowo, z uwzględnieniem szeregu uwarunkowań oraz przy uwzględnieniu aktualnych danych i wizji w terenie, co potwierdza załącznik fotograficzny. Stanowiło ono również jeden z ważnych elementów branych pod uwagę przy wykonaniu projektu Planu Ogólnego Gminy Sokołów Małopolski. W przedmiotowej ekofizjografii przedstawiono ocenę przydatności środowiska dla różnych form użytkowania terenu, polegającą na wskazaniu obszarów przeznaczonych do pełnienia funkcji przyrodniczych oraz terenów przydatnych do rozwoju funkcji użytkowych, przy uwzględnieniu tworzenia systemu przyrodniczego, funkcjonalnie i przestrzennie spójnego wewnątrz oraz z terenami ościennymi. W opracowaniu tym ustalono szereg wskazań dla terenu gminy, które zapewnią warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska. Plan ogólny gminy Sokołów Małopolski uwzględnia wskazania ekofizjografii poprzez dobór odpowiednich stref funkcjonalnych oraz dążenie do zwartości i wielofunkcyjności zabudowy, mając na uwadze ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz istniejące zagospodarowanie. W poniższym opisie środowiska pominięto przypisy do literatury, które znajdują się w tekście opracowania ekofizjograficznego. Z przypisami oraz szeregiem rysunków i map obrazujących zagadnienia środowiska przyrodniczego można zapoznać się bezpośrednio w tym opracowaniu.

2.1 POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE

Powierzchnia gminy miejsko-wiejskiej Sokołów Małopolski wynosi 13425 ha, w tym 1555 ha zajmuje teren miasta (dane za 2023 rok). Gmina Sokołów Małopolski położona jest w powiecie rzeszowskim, w obszarze którego zajmuje 12%.

Gminę tworzą: miasto Sokołów Małopolski oraz 10 sołectw: Górno, Kąty Trzebuskie, Markowizna, Nienadówka, Trzeboś, Trzeboś-Podlas, Trzebuska, Turza, Wólka Niedźwiedzka i Wólka Sokołowska. Sołectwa Trzeboś-Podlas i Kąty Trzebuskie mają status miejscowości, nie są jednak wyodrębnione geodezyjnie. Gminę zamieszkują 17331 osób (dane za 2023 rok). Gęstość zaludnienia wynosi 129 osób/km².

Gmina Sokołów Małopolski położona jest w północnych terenach województwa podkarpackiego, około 25 km od jego stolicy – Rzeszowa.

Siedzibą władz gminy jest miasto Sokołów Małopolski, w obszarze którego krzyżują się trzy drogi wojewódzkie:

- Nr 875 Sokołów Małopolski – Kolbuszowa – Mielec;
- Nr 878 Nisko – Sokołów Małopolski – Stobierna – Rzeszów;

¹ Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla Planu Ogólnego Gminy Sokołów Małopolski, Usługowy Zakład Fizjografii i Geologii Inżynierskiej Emil Nowak, Rzeszów, październik 2024 r.

- Nr 881 Sokołów Małopolski – Łącut – Kańczuga – Żurawica;
- centralnie przez gminę, po wschodniej stronie miasta przebiega droga ekspresowa S19.

Według podziału na jednostki fizyczno-geograficzne J. Kondrackiego² cały teren gminy znajduje się w prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym (51), w podprowincji Podkarpacie Północne (512), makroregionie Kotlina Sandomierska (512.4-5), w obrębie mezoregionu Płaskowyż Kolbuszowski (512.48).

2.2 BUDOWA GEOLOGICZNA

Pod względem geologicznym obszar gminy Sokołów Małopolski położony jest w obrębie jednostki tektonicznej zwanej Zapadliskiem Przedkarpackim. Jednostka ta wypełniona jest utworami trzeciorzędowymi pochodzenia morskiego, reprezentowanymi przez iły pylaste i iłołupki, zwane iłami krakowieckimi. Strop iłów krakowieckich występuje w obszarze gminy na różnej głębokości – od około 0,4 do 5,0 m w rejonie dawnej cegielni Trzebuska, około 10,0 m w rejonie Sokołowa Małopolskiego, 15,0-17,0 m w rejonie ujęcia wody w Wólce Niedźwiedzkiej, do 37,5-46,0 m w rejonie ujęcia wody w Turzy.

Trzeciorzędowe iły miocenne³ przykryte są utworami czwartorzędowymi, reprezentowanymi przez osady wodnolodowcowe cechujące się znaczną zmiennością litologiczną i genetyczną. Są to gliny morenowe i zwałowe, wykształcone jako iły, gliny pylaste i piaszczyste zwięzłe lub gliny pylaste i piaszczyste oraz pyły z domieszką otoczków pochodzenia skandynawskiego. Na przeważającym obszarze gminy osady wodnolodowcowe reprezentowane są przez utwory piaszczyste o różnym składzie granulometrycznym, lokalnie przewarstwiane wkładkami żwirów.

Piaski zostały wtórnie zwydmione i utworzyły wydmy w formie wałów lub ciągi wydym, urozmaicając rzeźbę terenu. Część wydym porośnięta jest lasami. Poza terenami leśnymi wydmy w większości zostały wyeksploatowane. Stanowiły łatwo dostępne złoża piasków dla celów budownictwa i drogownictwa.⁴

Osady wodnolodowcowe zalegają nieregularnie, nawzajem się przewarstwiają, tworząc soczewki o zróżnicowanej miąższości. Grunty te w obszarze gminy tworzą podłoże nierównomiernie uwarstwione, o zmiennych warunkach geotechnicznych.

W podłożu dolin większych cieków występują osady aluwialne – w spągu są to piaski rzeczne przykryte warstwą mad o różnej miąższości, lokalnie występują grunty organiczne lub torfy.

² Kondracki J., Geografia Regionalna Polski, PWN, Warszawa 2001 r.;

³ Woiński J., Mapa Geologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Rzeszów, WG, Warszawa, 1995 r.;

⁴ Kurkowski S. i inni., Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50000 ark. Sokołów Małopolski, PIG, Warszawa 1995 r.;

2.3 WODY POWIERZCHNIOWE

Wody płynące

Obszar gminy Sokołów Małopolski zlokalizowany jest w strefie wododziałowej pomiędzy dopływami Wisły (Łęgiem) a Sanu. Dział wodny przebiega pomiędzy dopływem Łęgu - Turką, a dopływami Sanu – Trzebośnicą i Turką oraz Świerkowcem, który jest dopływem Wisłoka. Przeważająca część gminy położona jest w dorzeczu Trzebośnicy i Turki, południowe jej tereny położone są w dorzeczu Świerkowca, a północno-zachodnie – w dorzeczu Turki.

Trzebośnica przepływa przez południowo-wschodnią część gminy, stanowi ona niewielki ciek, na początkowym odcinku o charakterze rowu melioracyjnego, w dalszej części o szerokości koryta ok. 1 – 1,5 m. Prawobrzeżne dopływy Trzebośnicy to: Nienadówka, Dopływ spod Trzebuska, Dopływ spod Sokołowa Małopolskiego, Turka i Dopływ spod Zaborza, zaś dopływami lewobrzeżnymi są Olechowiec i Krzywcy.

Drugim głównym ciekim gminy jest Turka, która stanowi dopływ Łęgu, a ten z kolei dopływ Wisły. Również i ten ciek stanowi niewielką strugę, płynącą pośród terenów rolnych i leśnych. Jedynym dopływem Turki jest płynący wzdłuż granicy gminy Dopływ z Mazurów. Pośród terenów leśnych zachodniej części gminy płynie jeszcze jeden niewielki ciek posiadający swój własny hydronim, jest to Dopływ spod Zmysłowa, który bezpośrednio uchodzi do Łęgu.

Południowo-zachodnią część gminy odwadnia ciek Świerkowiec, który uchodzi do Wisłoki, już poza terenem gminy. Podobnie jak i pozostałe cieki w gminie stanowi on niewielki ciek, miejscami o charakterze rowu melioracyjnego czy mniejszej strugi, płynący pośród terenów rolnych i leśnych.

Uwaga: na terenie gminy znajdują się dwa cieki o tej samej nazwie:

- Turka, dopływ Łęgu, która przepływa przez Nową Turzę, Górki i Stara Turzę oraz
- Turka dopływ Trzebośnicy, która przepływa przez Górno, Wólkę Sokołowską i Wólkę Niedźwiedzką

Wody stojące

Na terenie gminy praktycznie brak jest jakichkolwiek naturalnych wód stojących, znajduje się tu jedynie kilka niewielkich zbiorników zaporowych. Wymienić tu należy Zalew Niedźwiadek pomiędzy Wólką Sokołowską i Wólką Niedźwiedzką, zbiornik na zachód od Górnej, zbiornik Turka – Turza w Nowej Turzy, niewielki zalew w Budach, na południe od DW 875.

Zagrożenie powodziowe

Dla terenu gminy Sokołów Małopolski opracowane zostały przez Dyrektora Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej Mapy Zagrożenia Powodziowego oraz Mapy Ryzyka Powodziowego. Na mapach zagrożeń powodziowych oznaczono następujące obszary szczególnego zagrożenia powodzią:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat - $Q=1\%$,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat - $Q=10\%$,

Tereny te zostały wyznaczone w dolinie Trzebošnicy, generalnie nie wkraczają na tereny zabudowane i obejmują tereny łąk, pastwisk i gruntów ornych. Nie mniej na kilku obszarach zagrożenia powodziowe były wykazywane w obrębie terenów zabudowanych na obrzeżach poszczególnych miejscowości: Trzeboš, Kąty Trzebuskie, Trzeboš Dolna i Budy. Część doliny zalewowej Trzebošnicy poniżej Trzebosia Dolnego jest objęta ochroną w formie obszaru Natura 2000 "Łasy Leżajskie". Tereny $Q=10\%$ zawierają się w obrębie terenów terenów $Q=1\%$. Poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią wskazano tu również obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat, ich zasięg jest nieznacznie większy niż zasięg terenów $Q=1\%$.

Ujęcia wód powierzchniowych

Wody powierzchniowe na terenie gminy ujmowane są na kilku niewielkich zbiornikach zaporowych, nie zostały tu jednak wyznaczone jakiejkolwiek strefy ochrony bezpośredniej lub pośredniej.

Jednolite części wód powierzchniowych

Na terenie gminy zostały wyznaczone cztery Jednolite Części Wód Powierzchniowych, są to:

Łęg do Turki PLRW2000102198199 - ta JCWP obejmuje ciek Dopyw spod Mazur oraz Turkę,

Świerkowiec PLRW200010226729 - ta JCWP obejmuje Świerkowiec,

Trzebošnica do Krzywego PLRW200010227439 - ta JCWP obejmuje Trzebošnicę do ujścia Krzywego wraz z dopływami Turką, Krzywym i Olechowcem,

Trzebošnica od Krzywego do ujścia PLRW200011227499 - ta JCWP obejmuje Trzebošnicę poniżej ujścia do niej ciek Krzywy,

Zlewnie tych JCWP obejmują poszczególne części gminy, znajduje się tu dodatkowo jedna zlewnia JCWP, której jednak główny ciek płynie już poza terenem gminy, jest to JCWP nr PLRW20001022748 Żyłka. Zlewnia JCWP Żyłka obejmuje północną część gminy.

2.4 WODY PODZIEMNE

Regionalizacja hydrogeologiczna

Według Mapy Hydrogeologicznej w skali 1:200000 ark. Rzeszów⁵ całość gminy wchodzi w skład Regionu Przedkarpackiego (XXII), w którym główny poziom użytkowy wód podziemnych znajduje się w utworach czwartorzędu i miocenu, w podregionie Kolbuszowsko – Tarnogrodzkim (XXII4).

⁵ Malinowski J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Rzeszów, WG, Warszawa, 1989 r.;

Użytkowe poziomy wodonośne

Według Mapy Hydrogeologicznej Polski ark. Sokołów Małopolski⁶ na dużej części gminy nie wydzielono użytkowych poziomów wodonośnych. Użytkowy poziom wodonośny został wydzielony tylko w północnej części gminy w obrębie obszaru źródłiskowego Turki oraz w dolinie tego cieku i w dolinie Trzebośnicy. Wydzielone tu zostały jednostki hydrogeologiczne 2abQI i 4abQI. W obrębie jednostki 2abQI stopień zagrożenia wód w dolinie Turki jest wysoki, zaś na pozostałym obszarze średni. Potencjalna wydajność studni wierconej wynosi 10 – 30 m³/h oraz >70 m³/h. W obrębie jednostki 4abQI, a więc w utworach wodonośnych doliny Turki i Trzebośnicy stopień zagrożenia wód jest wysoki, a potencjalna wydajność studni wierconej wynosi 10 – 30 m³/h.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Według Mapy wstępnej waloryzacji głównych zbiorników wód podziemnych (Skrzypczak [red], 2003) oraz materiałów Państwowej Służby Hydrogeologicznej w utworach wodonośnych nie wydzielono głównych lub lokalnych zbiorników wód podziemnych.

Jednolite Części Wód Podziemnych

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych północno-zachodnia część gminy znajduje się w całości w JCWPd nr PLGW2000135 (zlewnia Turki), część południowo-zachodnia w JCWPd nr PLGW2000153 (zlewnia Świerkowca), zaś część centralna i wschodnia w JCWPd nr PLGW2000136 (zlewnia Trzebośnicy).

Ujęcia wód podziemnych

Na obszarze gminy, jak wynika z danych, prawie 99% mieszkańców zaopatrywanych jest w wodę przez sieć wodociągową.

Gmina Sokołów Małopolski korzysta z ujęcia wód podziemnych zaopatrujących wodociąg komunalny „Turza” w miejscowości Turza-Górno. W skład ujęcia wchodzi również stacja uzdatniania wody SUW wraz z infrastrukturą i zbiornikami wyrównawczymi wody uzdatnionej, położone na gruntach miejscowości Górno. Zarządcą ujęcia jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Sokołowie Małopolskim.

Udokumentowane zasoby wodne eksploatowanych studni S-1b, S-2, S-3, S-4, S-5, S-6, S-7, S-8 wynoszą $Q_e = 171,0 \text{ m}^3/\text{h}$ i umożliwiają maksymalny pobór wody z ujęcia $Q_{\max} = 4104 \text{ m}^3/\text{dobę}$. Prognozowany docelowy pobór wody z ujęcia jest na poziomie $Q_{\text{śr,dobowe}} = 2500 \text{ m}^3/\text{dobę}$, ma pełne pokrycie w zasobach eksploatacyjnych ujęcia.

Ujęcie „Turza” w miejscowości Turza-Górno zaopatruje w wodę miejscowości: miasto Sokołów Małopolski oraz sołectwa: Turza, Górno, Wólka Sokołowska, Trzeboś, Trzebuska, Markowizna, Nienadówka.

Obecne ujęcie składa się z ośmiu studni głębinowych.

⁶ Górka J., Popiela J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Sokołów Małopolski, PIG, Warszawa 2002 r.;

Ze względu na zużycie techniczne studni S-1a oraz wymagania budowlane drogi ekspresowej S19, wystąpiła konieczność likwidacji zarówno studni S-6, jak i studni S-1a. Wykonane zostały studnie zastępcze: S-1b i S-9. Ujmowana woda z powyższego ujęcia nie spełnia warunków fizyko-chemicznych jakim powinna odpowiadać woda przeznaczona do spożycia. Przekroczone są dopuszczalne stężenia wskaźników zawartości manganu i żelaza. Woda z ujęcia poddawana jest procesom uzdatniania w Stacji Uzdatniania Wody. Wody popłuczne z filtrów na stacji SUW odprowadzane są do odстойnika znajdującego się na terenie Stacji Uzdatniania Wody, a po podczyszczeniu do potoku Turka.

Studnie wspomnianego ujęcia posiadają ogrodzone strefy ochrony bezpośredniej. Jest to obszar o wymiarach 20x20 [m] – dla każdej stacji.

Poza ww. ujęciem, na obszarze gminy funkcjonuje ujęcie w Wólce Niedźwiedzkiej, którego zarządcą jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Sokołowie Małopolskim. Ujęcie składa się z trzech studni:

- S1b – o wydajności rzeczywistej 6,5 m³/d;
- S2 – o wydajności rzeczywistej 7,0 m³/d;
- S3 – o wydajności rzeczywistej 15,0 m³/d.

Pozwolenie wodnoprawne dla ujęcia zostało wydane 27 października 2023 roku przez Dyrektora Zarządu Zlewni w Stalowej Woli PGW Wody Polskie. Pozwolenie obowiązuje do 27 października 2053 roku. Strefy ochrony bezpośredniej zawierają się w granicach istniejących ogrodzeń. Ujęcie posiada Stację Uzdatniania Wody (dział. nr ewid. 1271). Zaopatruje w wodę mieszkańców Wólki Niedźwiedzkiej – 1860 osób i Górno Dołęga – 100 osób.

2.5 KLIMAT I WARUNKI TOPOKLIMATYCZNE

Klimat jest tylko jednym z wielu elementów środowiska przyrodniczego. Podkreślić należy jego znaczny wpływ na jakość życia i bezpieczeństwo ludzi, co przejawia się między innymi w znaczących kosztach usuwania strat spowodowanych klęskami żywiołowymi, kosztami ogrzewania, itd.

W przejściowym klimacie Polski można wyodrębnić pewne regionalne różnice stwarzające odrębne dzielnice klimatyczne. Prace nad regionalizacją klimatyczną Polski prowadzili: E. Romer, R. Gumiński, W. Okołowicz.

Według podziału E. Romera, gmina Sokołów Małopolski leży w rejonie zaliczonym do klimatu „podgórskich nizin i kotlin”. Region ten charakteryzuje się surowymi zimami i ciepłymi latami. Opady średnie roczne są większe niż na obszarach nizinnych Polski. Przeważają wiatry z kierunku zachodniego. Elementami charakteryzującymi warunki klimatyczne są: temperatura powietrza, wilgotność, zachmurzenie, mgły, opady, stosunki anemometryczne. Regionalizacja klimatyczna R. Gumińskiego nawiązuje do potrzeb rolnictwa, przy czym wyróżnione przez niego dzielnice rolniczo-klimatyczne pokrywają się w przybliżeniu z jednostkami morfologicznymi. Według R. Gumińskiego obszar gminy Sokołów Małopolski znajduje się w dzielnicy „sandomiersko-rzeszowskiej”, która

obejmuje środkową i wschodnią część Kotliny Sandomierskiej. Średnia suma opadów wynosi około 700 mm. Pokrywa śnieżna zalega od 75 do 90 dni. Okres wegetacyjny trwa 210-220 dni. Amplitudy roczne są znaczne, szczególnie gdy lata są upalne, a zimy mroźne. Wiosny są krótkie i niepostrzeżenie przechodzą w lato – długie i upalne. Zimy są zazwyczaj długie i mroźne.

Temperatura

Warunki termiczne wykazują dużą zależność od wyniesienia nad poziom morza, rzeźby i ekspozycji terenu, pokrycia terenu, głębokości zalegania wód podziemnych, szaty roślinnej.

Najniższe temperatury notowane są w tym rejonie Kotliny Sandomierskiej w miesiącu styczniu. Natomiast najwyższe temperatury notowane są w lipcu. Wiosna cechuje się znaczną zmiennością temperatur. Lato ma najczęściej charakter upalny, a jesień jest stosunkowo ciepła i długa. Przymrozki występują od września do maja, średnio w roku notowane jest około 122 dni z przymrozkami.

Temperatura powietrza w okresie jesienno-zimowym wpływa na ilość zanieczyszczeń emitowanych z sektora komunalno-bytowego. W okresie wiosenno-letnim wysoka temperatura oraz duży poziom promieniowania słonecznego wpływają na wzrost intensywności i przemian, prowadzących do powstawania zanieczyszczeń wtórnych.

W 2023 roku przeważały w naszym kraju dni z temperaturami powyżej normy klimatycznej. Średnia temperatura powietrza na terenie Polski wyniosła w 2023 roku – 10,0 °C i była wyższa o 1,3 °C od średniej z lat 1991-2020.

Wilgotność względna powietrza

Wartości wilgotności względnej w terenach zabudowanych, w obszarze których występują powierzchnie utwardzone, są niższe niż na terenach otwartych, zielonych.

W ciągu roku najniższe wartości wilgotności względnej notowane są w okresie zimy, z maksimum w grudniu. Natomiast wiosna cechuje się nieco wyższymi wartościami wilgotności względnej. Jesień zaś charakteryzują znacznie większe wartości wilgotności powietrza.

W przebiegu dobowym najniższe wartości wilgotności względnej występują w godzinach wczesnopopołudniowych, a najwyższe wartości wilgotności względnej osiąga w porze nocnej.

W układzie przestrzennym gminy wyższymi wartościami wilgotności względnej cechują się doliny, w szczególności doliny większych cieków – Trzebośnicy i Turki oraz ich dopływów, w których występują tereny podmokłe, z niewielkimi zbiornikami wód powierzchniowych, otoczonych terenami leśnymi. Wysoczyzna Płaskowyżu Kolbuszowskiego, zajęta przez tereny otwarte, niezalesione cechuje się niższymi wartościami wilgotności względnej.

Mgły

Mgła jest to zjawisko ściśle związane z temperaturą powietrza i jego wilgotnością. W ciągu roku notowane jest średnio około 45 dni z mgłą. Najczęściej pojawia się ona w okresie jesieni i zimy, z maksimum w październiku.

Na występowanie mgieł radiacyjnych szczególny wpływ wywiera rzeźba terenu. Stąd na ich powstawanie głównie narażone są doliny rzeczne. Zasięg pionowy mgieł radiacyjnych osiąga zazwyczaj kilkanaście metrów. Z ich pojawieniem się związana jest inwersja temperatury powietrza, na terenach jej występowania. Zasięg występowania mgieł radiacyjnych ma wpływ na określenie przydatności terenów dla lokalizacji funkcji mieszkaniowej.

Zachmurzenie

Średnio w roku, w rejonie Płaskowyżu Kolbuszowskiego notuje się około 45 dni pogodnych i około 120-122 dni pochmurnych. Najpogodniejszym okresem jest okres od lipca do września. Natomiast okresem o większym zachmurzeniu jest okres od listopada do lutego, z maksimum w grudniu.

Zachmurzenie jest czynnikiem wpływającym na wielkość promieniowania całkowitego. Prowadzone od szeregu lat badania, wykazały że głównym czynnikiem wpływającym na wielkość promieniowania nie jest zachmurzenie a zanieczyszczenie powietrza.

W obszarze gminy Sokołów Małopolski nie występują przedsięwzięcia zaliczone do mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, powodujące wzmożoną emisję zanieczyszczeń powietrza. Dominuje emisja, której źródłem jest zabudowa mieszkaniowa. Tereny lasów, duże powierzchniowo tereny łąk oraz upraw rolnych odgrywają decydującą rolę w utrzymaniu dobrego stanu powietrza, poprzez pochłanianie zanieczyszczeń i emisję tlenu.

Opady atmosferyczne

Opady atmosferyczne są czynnikiem sprzyjającym oczyszczaniu powietrza. Omawiany rejon Kotliny Sandomierskiej otrzymuje około 700 mm opadu. Opad nie jest rozłożony równomiernie. Najwyższe sumy opadów notowane są w okresie lata (czerwiec i lipiec), z maksimum w lipcu, a najniższe w okresie jesieni. Poszczególne okresy roku różnią się między sobą nie tylko ilością opadów, ale i ich charakterem. W okresie letnim opady mają często charakter burz.

W ostatnich latach obserwuje się zmiany klimatyczne, a jednym z przejawów jest pojawienie się bardzo ulewnych, gwałtownych opadów powodujących niekiedy straty mienia ludzi. Opady śniegu występują od listopada do kwietnia. Pokrywa śnieżna utrzymuje się przez około 80 dni w roku, przy czym nie utrzymuje się ciągle z uwagi na częste odwilże.

W chłodnej porze roku niekorzystnym zjawiskiem są długie okresy bezopadowe. Wówczas, z uwagi na niskie temperatury powietrza, działające źródła ogrzewania emitują

do atmosfery zwiększone ilości pyłów i gazów – głównie dwutlenku siarki. Okres bezopadowy w tym przypadku sprzyja zwiększeniu zanieczyszczeń emitowanych do powietrza.

Warunki anemometryczne

Jednym z podstawowych elementów klimatu wpływającym na warunki aerosanitarne są wiatry – ich kierunek i prędkości. Najbliżej położoną stacją meteorologiczną zlokalizowaną w tym samym regionie – Płaskowyż Kolbuszowski jest stacja na terenie lotniska „Rzeszów-Jasionka”. Kierunki wiatrów uzależnione są od ogólnej cyrkulacji atmosferycznej, a jednocześnie są modyfikowane przez rzeźbę terenu obszaru gminy. Na obszarze gminy przeważają wiatry z sektora zachodniego. Częste są wiatry z kierunku południowo-zachodniego i północno-zachodniego. W sterowaniu wiatrami pewną rolę odgrywają głównie doliny rzek: Trzebońnicy, Turki i Świerkowca. Są to doliny o znacznej szerokości, o przebiegu zbliżonym do kierunku przeważających wiatrów. Najmniejszą częstotliwość w ciągu roku wykazują wiatry północno-wschodnie i północne.

Warunki topoklimatu

W obszarze gminy warunki klimatyczne ulegają zróżnicowaniu w zależności od warunków lokalnych, takich jak: rzeźba terenu, głębokość występowania poziomu wód gruntowych, szata roślinna, zagospodarowanie terenu przez człowieka. Największe zróżnicowanie warunków topoklimatycznych występuje pomiędzy wyniesionymi, bezleśnymi obszarami gminy, terenami dużych kompleksów leśnych, a dolinami Trzebońnicy, Turki i Świerkowca z płytko występującymi wodami gruntowymi i terenami podmokłymi.

Zróżnicowanie termiczne ma wpływ na warunki wilgotnościowe. Większa wilgotność powoduje częstsze występowanie mgieł. Długie zaleganie mgieł wpływa na czas nasłonecznienia, utrudnia parowanie, zwiększa kondensację zanieczyszczeń, powoduje pogorszenie warunków bioklimatycznych.

Reasumując, w obszarze gminy Sokołów Małopolski wydzielić należy tereny o:

- korzystnych warunkach topoklimatycznych, do których należą wyniesione fragmenty Płaskowyżu Kolbuszowskiego, charakteryzujące się dobrymi warunkami solarnymi, termicznymi i wilgotnościowymi oraz stosunkowo najniższą częstotliwością występowania mgieł i zjawisk inwersyjnych;
- mało korzystnych warunkach topoklimatycznych, występujących w dolinach rzek, zagłębieniach bezodpływowych, terenach dolin nieckowatych. Te tereny narażone są na częstsze występowanie mgieł oraz gorsze warunki solarne, termiczne i wilgotnościowe.

Znaczną powierzchnię zajmują tereny zalesione. Lasy korzystnie wpływają na warunki topoklimatyczne terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących, poprzez złagodzenie wahań temperatury i wilgotności, zmniejszenie prędkości wiatrów. Lasy powodują pogorszenie warunków solarnych poprzez skrócenie czasu nasłonecznienia w wyniku zacienienia. Tereny leśne o znacznej powierzchni w obszarze gminy Sokołów

Małopolski pełnią znaczącą rolę klimatotwórczą, poprzez produkcję tlenu w procesie fotosyntezy, i asymilację dwutlenku węgla z atmosfery. Lasy modyfikują stosunki termiczne – pochłaniają i akumulują ciepło w porze dnia, a oddają je w porze nocy. Ponadto cechują się wyższymi wartościami wilgotności względnej.

2.6 POWIERZCHNIA ZIEMI

2.6.1 UKSZTAŁTOWANIE TERENU, ZAGROŻENIE OSUWISKOWE

Ukształtowanie terenu

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski dokonanego przez J. Kondrackiego, obszar gminy Sokołów Małopolski położony jest w makroregionie Kotliny Sandomierskiej, w mezoregionie Płaskowyż Kolbuszowski, obejmujący centralną część Kotliny. Stanowi on wierzchovinę polodowcową, która w obszarze gminy wznosi się od 180 do ponad 260 n.m.p.m. (262 m n.p.m. – punkt kulminacyjny). Rozcinają ją doliny Świerkowca, Turki, Trzebośnicy oraz Żyłki. Najniższe wysokości nad poziomem morza występują w północno-wschodnich terenach gminy, w dolinie Trzebośnicy, a najwyższe w części południowo-wschodniej i osiągają wysokości nieco ponad 260 m n.p.m.

Doliny cieków charakteryzują się zróżnicowanym kształtem i wielkością. W źródłowych odcinkach wcinają się stosunkowo głęboko w powierzchnię Płaskowyżu, tworząc doliny o stosunkowo wąskich dnach i wyraźnie zaznaczających się zboczach, często w postaci skarp. W pozostałych odcinkach cieków te wytworzyły płaskie dna ograniczone słabo zaznaczającymi się zboczami. W obszarze gminy Sokołów Małopolski największą doliną jest dolina Trzebośnicy o szerokości od 300 do 500 m.

Powierzchnię Płaskowyżu Kolbuszowskiego lokalnie urozmaicają piaszczyste wydmy o niewielkiej wysokości. Formy te porośnięte są lasami. Powierzchnia Płaskowyżu charakteryzuje się w przewadze niewielkimi nachyleniami 0-2%, lokalnie do 8%.

Poza naturalnymi formami morfologicznymi występują jej przekształcenia związane z działalnością człowieka. Formami antropogenicznymi w omawianym obszarze są nasypy i wkopy drogowe, głównie drogi ekspresowej S19 oraz wyrobiska po eksploatacji piasków lub glin.

W ostatnich latach zrealizowany został odcinek drogi ekspresowej S19, przebiegający przez obszar gminy Sokołów Małopolski. Realizacja tej drogi wymagała wykonania wielu kilometrów wysokich nasypów, a także wkopów rozcinających naturalną powierzchnię. Trasa S19 stanowi wyraźny element w geomorfologii gminy.

Zjawiska osuwiskowe

W ramach prac prowadzonych dla rozpoznania i udokumentowania osuwisk przez PIG-PIB, na obszarze gminy Sokołów Małopolski zarejestrowano osiem osuwisk, z których jedno uznano za aktywne, a pozostałe siedem jako aktywne okresowo. Stwierdzono występowanie trzech osuwisk w miejscowości Wólka Niedźwiedzka oraz cztery osuwiska w obrębie nieczynnego wyrobiska cegielni w Trzebusce i jedno osuwisko w miejscowości Trzeboś-Podlas. Ww. osuwiska obejmują niewielkie powierzchnie, nie spowodowały żadnych szkód, nie stwarzają zagrożenia dla zabudowy lub infrastruktury technicznej.

2.6.2 GLEBY I ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Decydujący wpływ na zróżnicowanie gleb pod względem typu, rodzaju i gatunku mają takie czynniki jak: budowa geologiczna (geneza i charakter skały macierzystej), rzeźba terenu, stosunki wodne, warunki klimatyczne, roślinność oraz gospodarcza działalność człowieka.

Dla omówienia warunków glebowych w obszarze gminy Sokołów Małopolski wykorzystano mapy glebowo-rolnicze w skali 1:5000 i literaturę, przy czym głównie publikację: A. Partyki *Warunki przyrodnicze produkcji rolnej województwa rzeszowskiego*, IUNiG, Puławy, 1989 r. oraz *Studium gleb pochodzenia organicznego gminy Sokołów Małopolski*, WBGiTR, Rzeszów, 1995 r.

Zgodnie z opracowaniem *Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski według gmin*, sporządzonym przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, użytki rolne na obszarze gminy zajmują powierzchnię 9355 ha, co stanowi 69,8% powierzchni ogólnej gminy. Według powyższego opracowania, na obszarze gminy nie występują gleby klasy I i II, natomiast gleby klasy III zajmują 608 ha, co stanowi 9,6% powierzchni gruntów ornych. Gleby klasy IV zajmują 3022 ha, co stanowi 47,6%. Grunty o najniższych klasach bonitacyjnych (V i VI) zajmują około 42,8% powierzchni gruntów rolnych.

Według A. Partyki największy obszar gminy obejmujący najwyżej wyniesione fragmenty Płaskowyżu Kolbuszowskiego, należy do regionu Kolbuszowsko-Sokołowskiego. Przeważają tu gleby brunatne wylugowane i kwaśne oraz gleby pseudobielicowe, rzadziej czarne ziemie, wytworzone z piasków gliniastych lub słabogliniastych oraz glin zwałowych. Są to w większości gleby lekkie lub bardzo lekkie do uprawy, zaliczone w przewadze do kompleksu żytniego bardzo dobrego (4) i zbożowo-żytniego (5). Gleby zaliczone do kompleksu 4 wykazują najczęściej średni lub dobry stopień kultury. Jakość ich w dużym stopniu uzależniona jest od prawidłowego wykonywania zabiegów agrotechnicznych. Do kompleksu 5 zaliczono gleby słabszej jakości, odznaczające się średnim stanem kultury. Są to typowe gleby żytnio-ziemniaczane. Udaje się na nich wiele roślin o mniejszych wymaganiach glebowych.

Północno-wschodnia część gminy zaliczona została do regionu Sarzyńsko-Leżajskiego o przewadze gleb piaszczystych, obejmujących plejstoceńskie równiny akumulacji rzecznej. Występują tu gleby typu gleb brunatnych kwaśnych i wylugowanych, lokalnie pseudobielicowe lub czarne ziemie wytworzone głównie z osadów piaszczystych. Większość z nich odznacza się odczynem kwaśnym lub bardzo kwaśnym. Są to z reguły gleby ubogie w przyswajalne dla roślin składniki pokarmowe. Okresowo bywają zbyt suche, a w części gminy nadmiernie wilgotne. Ten rejon gminy nadaje się głównie do prowadzenia gospodarki zbożowej. W rejonie Nienadówki Górnej i Trzebuski – w południowo-zachodnich i południowych ich terenach, w przeciwieństwie do północnych rejonów gminy, znaczne tereny zajmują gleby zaliczone do klasy III.

Zróźnicowanie skały macierzystej z jakiej powstały gleby na obszarze gminy Sokołów Małopolski spowodowały powstanie różnych typów gleb. Najczęściej występującymi typami gleb są:

- bielice;
- brunatne wyługowane i kwaśne;
- czarne ziemie zdegradowane;
- mady;
- gleby torfowe i murszowe.

Jednym z najczęściej występujących na terenie gminy typów gleb są bielice i pseudobielice. Są to gleby wytworzone z piasków lekkich, pod lasami, gdzie i współcześnie trwa proces bielicowania. Na obszarach poleśnych, na których rozwinęła się gospodarka rolna proces bielicowania został zahamowany i gleby te pod wpływem uprawy przekształciły się w gleby pseudobielicowe lub brunatne. Gleby bielicowe są najczęściej kwaśne lub bardzo kwaśne, ubogie w przyswajalne składniki pokarmowe.

Równie często na terenie gminy występują gleby typu gleb brunatnych wyługowanych i kwaśnych. Miąższość poziomu próchniczego w tego typu glebach wynosi od 18 do 25 cm. Odznaczają się one korzystnymi stosunkami wodnymi. Wykazują dobry lub średni stopień kultury i są zasobne w przyswajalne dla roślin składniki pokarmowe.

Gleby zaliczone do czarnych ziem zdegradowanych charakteryzują się wyraźnym zróźnicowaniem poziomu próchniczego, który waha się od 30 do 60 cm. Czarne ziemie zdegradowane powstały w wyniku zmiany stosunków wodnych i postępującej mineralizacji substancji organicznych. Są to gleby przeważnie kwaśne. Okresowo mogą być nadmiernie uwilgotnione.

Gleby organiczne typu gleb torfowych występują w obrębie podmokłych dolin, w warunkach sprzyjających procesom torfotwórczym. Powierzchniowe warstwy torfu są częściowo rozłożone lub zmurszałe. Głębokość tych gleb jest bardzo różna. Często na skutek zmiany stosunków wodno-powietrznych, jakie zaszły pod wpływem nieprawidłowo przeprowadzonych melioracji, zahamowany został proces torfotwórczy, a rozwinął się proces murszotwórczy, co spowodowało przekształcenie się gleb torfowych w gleby murszowo-torfowe. Gleby tego typu występują pod użytkami zielonymi. Odczyn tych gleb jest lekko kwaśny lub obojętny. Gleby torfowe występują w dolinach cieków w rejonie Markowizny i Turzy. Na pozostałym obszarze gminy w dolinach cieków dominują mady.

Istotnym zadaniem władz gminy jest zadbanie o rozwój gminy w szeroko pojętym zakresie – przestrzennym, gospodarczym oraz rolniczym. Dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej i inwestycyjnej należy przede wszystkim wykorzystać gleby niższych klas bonitacyjnych, natomiast gleby klasy III - o najwyższej wartości bonitacyjnej w obszarze gminy wykorzystać dla upraw rolnych. Wykorzystanie gleb o najlepszych wartościach dla rozwoju rolnictwa, powinno mieć kluczowe znaczenie dla rozwoju obszarów wiejskich.

Zaznaczyć należy, że w myśl obowiązujących przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych w obszarze miasta Sokołowa Małopolskiego, grunty rolne klasy III nie wymagają zgody Ministra na przeznaczenie na cele nierolnicze. Natomiast na pozostałym obszarze gminy wymagane jest uzyskanie takiej zgody w przypadku gdy wystąpi konieczność zagospodarowania gleb klasy III na cele inne niż rolnicze.

2.7 ZASOBY NATURALNE

Na terenie gminy Sokołów Małopolski występują następujące udokumentowane złoża kopalin:

Złoża gazów ziemnych

- „Sokołów” (ID Midas 4644)
- „Wola Zarczycka” (ID Midas 4646)
- „Kąty Rakszawskie” (ID Midas 4744),

Złoża piasków i żwirów

- „Markowizna” (ID Midas 12045)
- „Wólka Niedźwiedzka” (ID Midas 13779)
- „Markowizna-Dziki” (ID Midas 14025)
- „Wólka Niedźwiedzka-1” (ID Midas 14413)
- „Wólka Niedźwiedzka I” (ID Midas 14699)
- „Markowizna-Łach” (ID Midas 14715)
- „Markowizna-Szot” (ID Midas 14723)
- „Górno-Tupaj” (ID Midas 15433)

Złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej

- „Trzebuska” (ID Midas 2393)
- „Trzeboś” (ID Midas 14988)
- „Rakszawa-Pikor” (ID Midas 15957)

Część z ww. złóż jest eksploatowana, głównie w formie niewielkich zwirowni i glinianek, natomiast złoża gazu ziemnego nie są eksploatowane. Na terenie gminy utworzono następujące obszary i tereny górnicze:

- „Górno-Tupaj”
- „Markowizna-Łach”
- „Markowizna-Łach II”
- „Markowizna-Dziki”
- „Rakszawa-Pikor”

- „Trzeboś”
- „Trzebuska III”
- „Wólka Niedźwiedzka”
- „Wólka Niedźwiedzka I”

2.8 PRZYRODA OŻYWIONA

Roślinność potencjalna

Naturalne siedliska, które występowały na terenie gminy Sokołów Małopolski to⁷:

- 5 - niżowe łągi olszowe i jesionowo-olszowe *Fraxino-Alnetum* (doliny poszczególnych cieków, a zwłaszcza dolina Trzebośnicy);
- 16 - grądy subkontynentalne dębowo-lipowo-grabowe *Tilio-Carpinetum*, odmiana małopolska z bukiem i jodłą, forma wyżynna, seria uboga (tereny wysoczyzn w obrębie centrum i wschodniej części gminy);
- 17 - grądy subkontynentalne dębowo-lipowo-grabowe *Tilio-Carpinetum*, odmiana małopolska z bukiem i jodłą, forma wyżynna, seria żyzna (tereny wysoczyzn w obrębie centrum i wschodniej części gminy);
- 47 – kontynentalne bory mieszane *Pino-Quercetum* – zachodnia i północna część gminy

Spośród wyżej wymienionych zbiorowisk obecnie występują jedynie niewielkie fragmenty łągów olszowych w dolinie Trzebośnicy i w dolinach mniejszych cieków, choć często te zbiorowiska mają charakter silnie kadłubowy i jedynie miejscami są dobrze wykształcone. Pozostałych naturalnych zbiorowisk praktycznie brak, występują jedynie jako fragmenty w obrębie obszarów leśnych.

Roślinność rzeczywista

W podziale geobotanicznym W. Szafera, obszar miasta i gminy Sokołów Małopolski położony jest w Prowincji Niżowo-Wyżynnej Środkowej Europy, w Dziale Bałtyckim, Poddziale Pasa Kotlin Podgórskich, w Krainie Kotliny Sandomierskiej, w Okręgu Puszczy Sandomierskiej. W ramach Okręgu Puszczy Sandomierskiej wydzielono dwa podokręgi: Podokrąg Nizański i Podokrąg Płaskowyżu Kolbuszowskiego.

Obszar gminy Sokołów Małopolski charakteryzuje się przewagą nieleśnych zbiorowisk antropogenicznych oraz zbiorowisk półnaturalnych – łąk i pastwisk. Zbiorowiska nieleśne w obszarze gminy zajmują około 70% powierzchni, natomiast lasy – około 27%.

Największe powierzchnie w obszarze gminy zajmują zbiorowiska segetalne, towarzyszące uprawom zbożowym. Na ubogich glebach wykształca się zwykle zespół chłodka drobnego i czerwca rocznego. Na terenach żyzniejszych, w obrębie dolin rzecznych spotykany jest zespół wyki czteronasiennej. W uprawach okopowych

⁷ Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa, 1995 r.;

najczęściej występuje zespół chwastnicy jednostronnej. Największe kompleksy pól uprawnych występują w środkowej i południowej części gminy.

Zbiorowiska roślinności ruderalnej towarzyszą terenom zabudowanym, a także poboczom dróg oraz obszarom po eksploatacji piasków i glin oraz zrębów leśnych.

Wśród półnaturalnych zbiorowisk nieleśnych najczęściej spotykane są zespoły łąkowe i pastwiskowe oraz murawy piaszczyste, lokalnie fragmenty muraw o charakterze kserotermicznym.

Zespoły żyznych łąk związane są z dolinami większych cieków wodnych. Spotkać tu można łąki wilgotne, łąki trzęślicowe oraz zespół sitowia leśnego, porastający tereny najbardziej uwilgotnione. Na glebach świeżych wykształca się zespół żyznej łąki rajgrasowej. Największe i najlepiej wykształcone kompleksy łąk występują w dolinie Trzebońnicy i jej większych dopływów.

Na terenach bardziej uwilgotnionych i w miejscach rzadziej koszonych pojawiają się płaty zespołu wiązówki błotnej i łoziska błotnego oraz fitocenozy ze śmiałkiem darniowym.

Na glebach piaszczystych i gliniasto-piaszczystych, na ugorach, suchych rzadko wypasanych pastwiskach i poboczach dróg wykształcają się mezofilne niskie murawy. Największy udział w tym zespole mają: kostrzewa owcza, mietlica pospolita, jastrzębiec kosmaczek, macierzanka piaskowa, itd.

Zbiorowiska roślin wodnych i bagiennych reprezentowane są głównie przez zespół z klasy *Lemnetea*, tworzący skupienia na powierzchniach wód stojących. Zespoły roślinności szuwarowej, spotykane są dość często, zajmują jednak niewielkie powierzchnie. Najczęściej na obrzeżach zbiorników wód stojących lub w dolinach potoków, występują jako płaty szuwaru trzcinowego, tatarakowego lub szuwarów turzycowych. Mokradła i młaki stanowiące fragmenty torfowisk niskich z zespołami porastającej je roślinności spotykane są w dolinie Trzebońnicy.

Flora gminy Sokołów Małopolski odznacza się dużym udziałem gatunków mezofilnych związanych z żyznymi lasami z klasą *Quercus-Fagetea*. Do nich należą rośliny górskie, takie jak: żywiec gruczołowaty, czosnek niedźwiedzi, przetacznik górski i inne. We florze gminy wyraźnie zaznaczają się elementy północne – borealne i subborealne. Należą do nich: bagno zwyczajne, brzoza omszona, widłak jałowcowaty i wiele innych. Przeważają jednak gatunki synantropijne związane ze zbiorowiskami segetalnymi.

W obszarze gminy Sokołów Małopolski lasy zajmują nieco około 27% powierzchni. Lasy występują głównie w północno-zachodniej i częściowo zachodniej części gminy. Tworzą zwarty kompleks leśny ciągnący się po Głogów Małopolski. W części północno-wschodniej znajduje się mniejszy kompleks „Las Krasne”, a w terenach północnych gminy – las ma charakter lasu poprzerywanego terenami rolnymi i zabudową.

Dominującymi siedliskami leśnymi są: las mieszany świeży (LMśw) i bór mieszany świeży (BMśw). Na siedlisku LMśw spotykane są uboższe płaty grądu. Mniejsze powierzchnie w obszarze gminy zajmują siedliska boru mieszanego wilgotnego (BMw),

sporadycznie boru wilgotnego (Bw), porośnięte przez zespół śródładowego boru wilgotnego oraz siedliska lasu świeżego (Lśw) z dominującymi na nim żyznymi połączeniami grądu.

W kompleksie leśnym zwanym „Lasem Krasne”, położonym w północno-wschodniej części gminy dominuje siedlisko lasu świeżego (Lśw) z występującymi w jego obrębie zespołami grądu oraz żyznej buczyny karpackiej w formie podgórskiej. Mniejsze powierzchnie zajmuje las mieszany świeży. Podmokłe tereny wzdłuż cieków wodnych zajmuje siedlisko olsu jesionowego łącznie z łęgami olszowo-jesionowym. W terenach lokalnie podtapianych spotykane są fragmenty olsu.

Drzewostan tworzy głównie sosna zwyczajna, dąb szypułkowy, dąb szypułkowy z domieszką brzozy brodawkowej, buka i graba. Warstwę krzewów buduje najczęściej kruszyna, dąb szypułkowy i leszczyna. Runo tworzą najczęściej borówka czarna i orlica pospolita, jeżyna gruczołowata, zawilec gajowy, szczawik zajęczy, konwalijka dwulistna.

Grądy w obszarze lasów występujących na terenie gminy Sokołów Małopolski tworzą: dąb szypułkowy, grab, sosna, buk z udziałem jodły, brzozy i osiki. W warstwie krzewów występuje głównie dziki bez koralowy, leszczyna. Runo tworzą zawilec gajowy, marzanka wonna, gajowiec żółty, itd.

Interesującym zbiorowiskiem na terenie gminy Sokołów Małopolski jest rzadki obecnie na Płaskowyżu Kolbuszowskim zespół żyznej buczyny karpackiej w formie podgórskiej, stwierdzony w obrębie „Lasu Krasne”. Drzewostan tworzą: buk zwyczajny, jodła, sosna, niekiedy dąb szypułkowy i grab zwyczajny.

Wzdłuż cieków wodnych oraz w rejonach źródliskowych występują płaty łęgu jesionowo-olszowego. Największe i najlepiej wykształcone fitocenozы łęgowe występują w kompleksie „Las Krasne”. Warstwę drzew tworzy olsza czarna, niekiedy z domieszką jesionu, rzadziej świerka. W warstwie krzewów rośnie kruszyna, dereń świdwa oraz podrost olszy czarnej i świerka. Łęgi występujące wzdłuż potoków, poza terenami leśnymi są zwykle znacznie zniekształcone i zubożałe.

2.9 OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 R. I KORYTARZE EKOLOGICZNE

Ustanowione formy ochrony przyrody

Na terenie gminy występują następujące obszary i obiekty objęte ochroną, na podstawie ustawy o ochronie przyrody:

- obszar Natura 2000 PLB180005 „Puszcza Sandomierska”;
- obszar Natura 2000 PLH180047 „Lasy Leżajskie”;
- Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Użytki ekologiczne;
- Pomniki przyrody;

Obszar Natura 2000 PLB180005 „Puszcza Sandomierska”

Obszar specjalnej ochrony ptaków PLB180005 „Puszcza Sandomierska” – obejmuje środkową część Kotliny Sandomierskiej, niegdyś zwartego kompleksu leśnego, obecnie mocno pofragmentowanego przez zabudowę, tereny rolnicze i sieć drogową. Nadal jest to jeden z większych obszarów leśnych w kraju, o dużym zróżnicowaniu siedliskowym i różnorodności ekosystemów. Przeważają bory sosnowe i bory mieszane, obniżenia zajmują olsy. Poza lasami występują pola uprawne, bagna, różnej wielkości zbiorniki wodne. Puszcza Sandomierska jest jedną z najważniejszych w Polsce ostoji kraski i podgorzałki. Liczna jest populacja derkacza, gąsiorka, jarzębatki i ortolana. Przedmiotem ochrony są także bocian czarny, bocian biały, żuraw, błotniak stawowy, lelek, rybitwa rzeczna.

obszar Natura 2000 PLH180047 „Lasy Leżajskie”

Obszar ten charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu oraz dużym bogactwem florystycznym, zróżnicowaną szatą roślinną i różnorodnością świata zwierzęcego. Ekosystemy leśne tego obszaru to głównie grądy, którym towarzyszą buczyny i łągi. Zbiorowiska półnaturalne reprezentowane są przez świeże łąki rajgrasowe, wilgotne łąki trzęślicowe i ostrożeńkowe oraz skrawki ubogich muraw napiaskowych. W obrębie bogatych gatunkowo płatów grądów i buczyn, na uwagę zasługuje liczna grupa roślin górskich. Z siedliskami nieleśnymi związane są liczne populacje czerwńczyka nieparka i rzadszego – modraszka nausitousa. Ich miejscem bytowania są podmokłe łąki. Lasy Leżajskie to również miejsca bytowania bobra europejskiego, który buduje tamy na śródleśnych potokach i rowach, jak również na przepływającej Trzebośnicy.

Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu

Tereny zlokalizowane w części zachodniej i północno-zachodniej, o znacznie większym zasięgu niż obszary Natura 2000 „Puszcza Sandomierska” stanowią część Sokołowsko-Wilczowolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu został zatwierdzony rozporządzeniem Nr 80/05 Wojewody Podkarpackiego z dnia 31 października 2005 r., zmienionego uchwałą Nr LII/997/10 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 października 2010 r., ze zmianą w 2013 r. oraz uchwałą zmieniającą Nr XLII/736/17 z dnia 25 września 2017 r.

Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu

Północno-wschodnie i wschodnie fragmenty obszaru gminy włączone zostały w granice Brzóznińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który został utworzony rozporządzeniem Nr 76/05 Wojewody Podkarpackiego z dnia 31 października 2005 r., zmienionym uchwałą Nr LII/996/10 Sejmiku Województwa Podkarpackiego, ze zmianą Nr XXXIX/788/13 Sejmiku z dnia 28 października 2013 r. oraz kolejną zmianą z dnia 25 września 2017 r. – zmieniającą uchwałą Nr XXXIX/788/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie Brzóznińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje obszar o powierzchni 11905 ha. W granicach gminy Sokołów Małopolski obejmuje obszar o powierzchni około 1400 ha. Czynna ochrona ekosystemów obszaru realizowana w ramach racjonalnej gospodarki rolnej i leśnej, polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.

Użytki ekologiczne

Na obszarze gminy Sokołów Małopolski ustanowiono użytki ekologiczne. Zlokalizowane są w obszarze leśnym – jeden w przysiółku Wólki Niedźwiedzkiej – Zaborze, drugi również w Wólce Niedźwiedzkiej – w otoczeniu terenów użytkowanych łąk – „Oddział 163-f”. Obydwa ww. użytki ekologiczne ustanowione zostały rozporządzeniem Nr 58/96 Wojewody Rzeszowskiego z dnia 6 grudnia 1996 r., zmienionym rozporządzeniem Wojewody Podkarpackiego z dnia 7 sierpnia 2002 r.

Powierzchnia początkowa obszaru użytku „Oddział 163-f” wynosiła 0,52 ha, została zmniejszona do 0,292 ha. Przyczyną zmiany powierzchni użytku było postępujące samoczynnie osuszanie się terenu. Użytek ekologiczny stanowiły zadrzewienia złożone z wierzy, olchy i jesionu, w warstwie krzewów znajduje się : czeremcha, kruszyna, buk i grab, w runie rośliny typowe dla siedlisk wilgotnych.

Obydwa użytki zlokalizowane są na terenach Nadleśnictwa Leżajsk, użytki nie posiadają nazw je wyróżniających.

Pomniki przyrody

Na obszarze gminy Sokołów Małopolski znajduje się 4 pomniki przyrody. Są to:

- na terenie miasta Sokołów Małopolski - lipa drobnolistna rosnąca przy kościele pw. Sanktuarium Matki Bożej Opiekunki Ludzkich Dróg;
- w Wólce Sokołowskiej - lipa drobnolistna, rosnąca poza zachodnią linią zabudowy;
- w Wólce Niedźwiedzkiej - dwa drzewa - dąb szypułkowy i klon jawor rosnące w rejonie leśniczówki Marynin;

Korytarze ekologiczne

W opracowaniu krajowym z 2011 r.⁸ na terenie gminy wyznaczono trzy główne korytarze ekologiczne:

- korytarz GKPd-5a Puszcza Sandomierska - Pogórze Strzyżowskie – lasy i tereny rolne w zachodniej i północno-zachodniej części gminy,
- korytarz KPd-6A Dolina dolnego Wiśłoka – tereny rolne w południowej części gminy,
- korytarz KPd-6B – Puszcza Sandomierska – Dolina Sanu – tereny rolne i leśne we wschodniej i północno-wschodniej części gminy.

⁸ Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011 r.;

2.10 KRAJOBRAZ

Przeprowadzone wizje terenowe oraz analiza materiałów i opracowań dotyczących różnorodnych zagadnień związanych z uwarunkowaniami przyrodniczymi, krajobrazowymi, potwierdzają występowanie w obszarze gminy terenów o znaczących wartościach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

Tereny o znaczących walorach siedliskowych, przyrodniczych i krajobrazowych włączono do sieci Natura 2000 oraz obszarów chronionego krajobrazu. Obszary te obejmują zachodnie i północno-zachodnie oraz wschodnie i północno-wschodnie obszary gminy Sokołów Małopolski. Ww. obszary to obszary krajobrazu z dominacją terenów leśnych, uzupełnionego pasmami zadrzewień z mozaiką łąk i pól. Są to niewielkie terenowo fragmenty Natura 2000 oraz znacznie większe powierzchniowo obszary chronionego krajobrazu – zachodnie i północno-zachodnie tereny włączono w granice Sokołowsko-Wilczowolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a wschodnie i północno-wschodnie do Brzóznieńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Dla zachowania funkcjonalnej łączności zaproponowano ciągi ekologiczne umożliwiające przemieszczanie się roślin i zwierząt, pomiędzy siedliskami. Ciągi ekologiczne stanowią doliny głównych cieków – Trzebośnicy, Turki i Świerkowca, wspomagane przez dopływy, które zapewniając łączność z terenami leśnymi, są ciągami migracji gatunków.

Elementem urozmaicającym powierzchnię Płaskowyżu są doliny cieków, wśród których największą stanowi dolina Trzebośnicy.

Korzystnym krajobrazowo elementem są zbiorniki wodne, wśród których największy nazywany jest „Niedźwiadkiem”, zlokalizowany jest on w Górnicy i Wólce Sokołowskiej, jego powierzchnia wynosi około 8 ha.

Uzupełnieniem krajobrazu leśnego i rolnego są tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej z elementami antropogenicznymi. Wśród form antropogenicznych dominującym elementem jaki pojawił się w obszarze gminy jest droga ekspresowa S19, której realizacja wymagała wykonania – wkopów, nasypów, wiaduktów, przejścia dla dzikich zwierząt. Podjęcie decyzji o poszerzeniu wykonanej i funkcjonującej drogi S19 powoduje aktualnie dalsze zmiany w morfologii i ukształtowaniu terenów gminy Sokołów Małopolski.

Podkreślić należy, że droga ekspresowa S19, będąca elementem antropogenicznym, stosunkowo agresywnym w krajobrazie poprowadzona jest poza terenami Natura 2000 „Puszcza Sandomierska”, natomiast na odcinku zlokalizowanym w części północnej gminy biegnie przez teren włączony w granice Sokołowsko-Wilczowolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Najdłuższy jej odcinek w granicach gminy Sokołów Małopolski zlokalizowany jest w obszarze o przeciętnych walorach krajobrazowych, nie objętych ochroną krajobrazową. W tej części gminy rozwinął się obszar miasta Sokołowa Małopolskiego, który jest równocześnie siedzibą władz gminy. Jest to jednostka o znacznym stopniu zurbanizowania o systematycznie powiększających się terenach zabudowy wielorodzinnej, jednorodzinnej i usługowej.

Kolejnym nowym elementem jaki pojawił się w obszarze gminy są farmy fotowoltaiczne. W granicach miasta Sokołów Małopolski – na jego obrzeżach w sąsiedztwie drogi S19 zostało zlokalizowane trzy farmy.

Elementami, które stanowią wyróżniające się w obszarze gminy akcenty są zachowane obiekty kultury materialnej i architektonicznej. Do nich zaliczyć należy zabytkowy układ urbanistyczny Sokołowa Małopolskiego, z centralnie położonym rynkiem oraz siecią rozplanowanych uliczek. W obszarze rynku zlokalizowany jest eklektyczny budynek parterowy, dawnego magistratu.

Na terenie miasta znajdują się dwa kościoły wzniesione na początku 20 wieku, tj. kościół parafialny oraz kościół filialny św. Ducha.

Zabytkowe kościoły zlokalizowane są w: Nienadówce, Wólce Niedźwiedzkiej, Trzebosi, Górnem. Na terenie miasta Sokołowa Małopolskiego zachowały się niewielkie fragmenty ziemnych fortyfikacji z XVII wieku, które na polecenie władz austriackich pod koniec XVIII w. w większości zostały zlikwidowane.

Na terenie miasta został zachowany pochodzący z XVII wieku cmentarz żydowski. Na obszarze gminy występują również miejsca upamiętniające historię najnowszą – miejsca martyrologii z okresu wojny i okresu powojennego.

Audyt krajobrazowy województwa podkarpackiego przyjęty został uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XIII/218/25 z dnia 31 marca 2025 r. Na terenie gminy wskazano dwa krajobrazy priorytetowe:

- 18-512.48-76 Sokołów Małopolski – obejmuje centralną, w dużej mierze zabytkową część miasta;
- 18-512.48-15 Lasy Julińskie – niewielkie fragmenty terenu we wschodniej części gminy;

2.11 ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

Na terenie gminy Sokołów Małopolski występuje szereg form zabytkowych. Są to obiekty różnego typu: budynki mieszkaniowe, krzyże, kapliczki przydrożne itp. Ich pełne zestawienie znajduje się w uzasadnieniu do POG, ich lokalizację wskazano również na rysunku stanowiącym załącznik do uzasadnienia.

3. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO

Realizacja Planu Ogólnego gminy Sokołów Małopolski wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp oraz wydawać decyzji o warunkach zabudowy. Jednak na części gminy Sokołów Małopolski obowiązują mpzp z różnych lat, w związku z czym na ich podstawie poszczególne tereny mogłyby podlegać

zabudowie. Przy braku realizacji ustaleń projektu POG, nadal obowiązywać będą mpzp z lat poprzednich. Na pozostałym, dość dużym obszarze gminy, brak jest obowiązującego mpzp, w związku z czym po 1 lipca 2026 r. nie będą mogły być wydawane decyzje o warunkach zabudowy, ani zmieniane czy uchwalane nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Na analizowanym obszarze nie stwierdza się występowania szczególnych problemów ochrony środowiska dotyczących obszarów podlegających ochronie. Niewątpliwie dużą zmianą w zagospodarowaniu terenu gminy była realizacja trasy S19, która wybudowana była w ostatnich latach i spowodowała powstanie wielu znaczących oddziaływań. W wyniku realizacji tej trasy powstało szereg dużych obiektów technicznych i morfologicznych, jak nasypy, wały, wkopy, które znacznie zmieniły ukształtowanie powierzchni terenu. Powstała znaczna bariera w przemieszczaniu się zwierząt, ale również i w kontaktach pomiędzy mieszkańcami poszczególnych sołectw. Z drugiej strony powstanie tej trasy umożliwiło otwarcie się gminy na nowe inwestycje oraz ułatwiło zarówno dojazd, jak i wyjazdy z gminy.

5. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU

5.1 WPŁYW NA WODY POWIERZCHNIOWE

Projekt POG wprowadza wiele nowych terenów, które w sposób znaczący mogą pogorszyć jakość wód powierzchniowych. W przeważającej większości będzie to jednak zabudowa uzupełniająca istniejącą już strukturę. Niewątpliwie powstanie nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej wpłynie na znaczące zwiększenie ilości odprowadzanych ścieków, jednak będą one musiały być oczyszczane zgodnie z obowiązującymi przepisami. Na części gminy istnieje kanalizacja, co będzie ułatwiało prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej.

Nie przewiduje się by w wyniku realizacji ustaleń POG zostały zajęte, a co za tym idzie i zdegradowane, jakiegokolwiek cieków lub zbiorniki wód powierzchniowych. Wolne od zabudowy pozostały również doliny poszczególnych cieków, w tym dolina Trzebośnicy, w zdecydowanej większości znajduje się ona w obrębie strefy otwartej SO, zwłaszcza tereny w obrębie obszaru Natura 2000. Jako profil dodatkowy wskazano w obrębie poszczególnych stref tereny wód, co umożliwi wskazanie terenów wód w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenach z możliwością urbanizacji np. na terenach mieszkaniowych czy usługowych (wydzielenie cieków, rowów melioracyjnych, oczek wodnych, stawów).

5.2 WPŁYW NA WODY PODZIEMNE

Na terenie gminy Sokołów Małopolski występują poziomy wodonośne w utworach czwartorzędowych w jej części centralnej oraz w dolinie Trzebośnicy. Na dużej części gminy brak jest użytkowych poziomów wodonośnych. Powstanie nowej zabudowy z niedostatecznie rozwiązaniem systemem odprowadzania ścieków oraz nowych ciągów komunikacyjnych może wpłynąć na stan wód podziemnych. Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogą mieć znaczące oddziaływanie na wody podziemne jak np. rozległe tereny produkcyjne, duża odkrywkowa eksploatacja kopalin czy składowiska odpadów. Dla ochrony wód podziemnych kluczowe znaczenie mają działania, które wykraczają poza ramy planowania przestrzennego, takie jak np. egzekwowanie przez gminę wywozu nieczystości oraz rozwój infrastruktury kanalizacyjnej. Również na etapie konstruowania projektu mpzp zaistnieje możliwość wprowadzenia odpowiednich zapisów.

5.3 WPŁYW NA KLIMAT

W szerszej skali realizacja ustaleń POG nie będzie miała wpływu na klimat. Natomiast na pewno zmianie ulegnie mikroklimat terenów na których będzie powstawała nowa zabudowa, głównie wskazane są one wskazane w centralnej części gminy, w jej obszarze miejskim. Zabudowanie terenów wpłynie na zwiększenie szorstkości powierzchni ziemi, a co za tym idzie na zmniejszenie warunków przewietrzania.

Za pozytywne należy uznać, że doliny rzeczne oraz znaczące przestrzenie rolne pozostawia się wolne od zabudowy co pozytywnie wpłynie na możliwości przewietrzania gminy. Również tereny leśne pozostawia się wolne od zabudowy, a posiadają one bardzo dużą wartość bioklimatyczną. Głównym winowajcom złej jakości powietrza na terenie gminy ciągle jest niska emisja z palenisk domowych. Rozwiązanie tego problemu wykracza

poza zagadnienia POG i wymaga podjęcia wieloaspektowych działań, które już obecnie gmina Sokołów Małopolski podejmuje, a działania te przynoszą zdecydowanie pozytywne rezultaty. Obecnie problem niskiej emisji jest już zdecydowanie mniejszy niż w połowie drugiej dekady XXI w.

5.4 POWIERZCHNIA ZIEMI

5.4.1 WPŁYW NA UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Projekt POG zakłada znaczne poszerzenie funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej w ramach poszczególnych stref. Realizacja tych funkcji wpłynie na przekształcenie powierzchni terenu, zwłaszcza w obrębie północno-wschodniej części miasta, gdzie wskazano dość duże tereny strefy produkcyjnej w pobliżu trasy S19 i obu węzłów drogowych (Sokołów Małopolski Północ i Sokołów Małopolski). Zmiany te należy uznać za nieuniknione, towarzyszące wprowadzeniu każdego typu inwestycji. Ponieważ projekt POG jest dokumentem tylko ogólnie określającym sposób zagospodarowania terenów gminy Sokołów Małopolski, nie sposób na obecnym etapie określić dokładnie w jaki sposób powierzchnia terenu będzie przekształcana. Zagrożenia powierzchni ziemi związane z prowadzonymi pracami budowlanym będą miały częściowo charakter tymczasowy, trwający do czasu zakończenia prac budowlanych. Projekt POG nie proponuje nowych dróg wysokich klas, składowisk odpadów, ani rozległej, wielkopowierzchniowej eksploatacji kruszyw, a to tego typu przedsięwzięcia są zwykle odpowiedzialne za znaczne przekształcenia powierzchni terenu.

5.4.2 WPŁYW NA GLEBY

Projekt POG zachowuje zasoby glebowe w zdecydowanej większości poza obszarami zurbanizowanymi, a więc w południowej i wschodniej części gminy oraz poza centrami poszczególnych miejscowości, pozostałe tereny zaś przewidziane zostały pod zabudowę. Tereny wolne od zabudowy, przewidziane dla rolnictwa obejmują strefy planistyczne SO - strefy otwartej. Zdecydowana większość terenów obecnie rolnych na których ustalono możliwość urbanizacji w wypadku całkowitej realizacji programu urbanizacyjnego POG ulegnie przekształceniu, co nie wpłynie jednak na znaczące pomniejszenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, gdyż głównie zmianie przeznaczenia ulegną grunty orne o niewielkich aeratach. Gleby klas I-III położone w granicach administracyjnych miast, zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 82) nie podlegają ochronie przed zmianą przeznaczenia w planach miejscowych. Dużą część terenu miejskiego gminy Sokołów Małopolski wskazano w obrębie stref z możliwością urbanizacji. Natomiast w obrębie terenów wiejskich w dużej mierze tereny rolne pozostawiono w obrębie stref SO. Nie mniej przy sporządzaniu nowych planów zagospodarowania przestrzennego warto jednak jak najbardziej chronić powierzchnie rolne. Rozległe powierzchnie leśne w zachodniej, wschodniej i północnej części gminy również pozostawiono w obrębie stref SO. Dokładne powierzchnie do przeprowadzenia odrolnień i odlesień będą znane jednak dopiero na etapie tworzenia mpzp, nie mniej znaczące powierzchnie gruntów rolnych i leśnych pozostawiono w stanie obecnym, w obrębie stref SO.

5.5 WPŁYW NA ZASOBY NATURALNE

Projekt POG gminy Sokołów Małopolski, w części uzasadnienia ujawnia wszystkie udokumentowane na terenie gminy złoża kopalin oraz obszary i tereny górnicze (wykaz w rozdziale 2.7 niniejszej prognozy). Nie wskazuje się żadnych nowych powierzchni pod powierzchnią eksploatację kopalin. Tereny strefy SG – górnictwa obejmują istniejące już odkrywki, w obrębie których ustanowione zostały już obszary i tereny górnicze.

5.6 WPŁYW NA PRZYRODĘ OŻYWIONĄ

Na terenie gminy Sokołów Małopolski projekt POG nie wprowadza znaczących zmian w zakresie najistotniejszych z punktu widzenia ochrony przyrody terenów tj. kompleksów leśnych, terenów rolnych oraz doliny Trzebošnicy i pozostałych dolin cieków, zwłaszcza tych, które położone są w obrębie obszarów Natura 2000. Na tych terenach generalnie nie ustala się nowych form zagospodarowania, które w sposób znaczący wpływałyby na środowisko przyrodnicze. Na pozostałym terenie analizowany dokument wprowadza miejscami dość silną urbanizację, zwłaszcza w części miejskiej gminy, która jednak w dużej mierze oparta jest o rozbudowę istniejącego zagospodarowania terenu, ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i będzie odbywała się głównie na terenach rolnych. W stosunku do istniejącego zagospodarowania projekt POG wyznacza nowe tereny z możliwością zabudowy. Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i decyzje o warunkach zabudowy, a w nich zawarte zostaną wybrane spośród katalogu zawartego w POG profile funkcjonalne dla każdej ze stref, przeznaczenia terenu. Należy w tym miejscu podkreślić, że sposób kreślenia polityki przestrzennej oparty o obszary polityki przestrzennej nie oznacza, że cały teren zostanie zabudowany. Precyzyjne ustalenia i wskazanie terenów pod zabudowę nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W planach tych i decyzjach będą musiały być wzięte pod uwagę również pozostałe kwestie dotyczące np. ochrony przyrody, ochrony środowiska czy ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, czyli ochrona zadrzewień, cennych siedlisk, mokradeł, oczek wodnych czy powierzchni leśnych.

Zdecydowana większość terenów, na których planuje się zmianę przeznaczenia to na dzień dzisiejszy grunty rolne pozostające w użytkowaniu rolniczym. Mniejsza jest natomiast ilość terenów, na których gospodarowanie rolne ustało, a planowana zmiana przeznaczenia stanowi uzupełnienie istniejącej już funkcji, przy czym tereny te nie cechują się wartościami przyrodniczymi. Znajdują się tu również tereny, gdzie na skutek długotrwałego odłogowania gruntów wyrosły zadrzewienia i zakrzewienia, głównie o charakterze zadrzewień brzożowych czy sosnowych. Projekt POG generalnie nie wprowadza terenów z możliwością urbanizacji na tereny cenne pod względem przyrodniczym, jak doliny rzeczne, stawy, lasy i zadrzewienia, oczka wodne itp., w dużej mierze pozostały one w ramach stref SO - strefy otwartej. Zabudowa terenów rolnych (czy to pozostających w użytkowaniu czy odłogowanych) doprowadzi do wykluczenia z funkcji rolniczej i przyrodniczej istniejących tu gleb oraz użytków rolnych. Nowymi dużymi terenami, które do tej pory nie były zagospodarowane są tereny przy węźle Sokołów Małopolski Północ, a więc tereny 137SU i 8SI. Tereny te charakteryzują się znaczą

powierzchnią, ze względu na terenochłonność funkcji oraz wymagają w szczególności obsługi ciężkim transportem, dlatego skoncentrowano je głównie przy węzłach trasy S19, zapewniających dogodną obsługę komunikacyjną. Realizacja trasy S19 i węzła w pewien sposób zdeterminowała wskazanie na tym terenie obszarów o charakterze usługowym i obsługi komunikacyjnej trasy S19. Na obu analizowanych terenach nie występują cenne wartości przyrodnicze, dominują tu grunty orne oraz nieużytki, porośnięte często zadrzewieniami brzozowymi.

Należy spodziewać się zmiany w środowisku roślinnym wyrażające się między innymi w zanikaniu roślinności naturalnej na rzecz gatunków obcych na terenach realizacji zabudowy. Roślinność i zwierzęta związane do tej pory z terenami upraw zostaną z tych terenów wyparte. Zamiast istniejących ekosystemów rolniczych wprowadzone zostaną ekosystemy charakterystyczne dla podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną, a na niektórych terenach nawet zabudowy śródmiejskiej. Funkcja przyrodnicza, kształtowana obecnie w sposób dość naturalny (o ile traktować tak rolnictwo) zostanie podporządkowana zorganizowanemu kształtowaniu środowiska przyrodniczego - tworzenie trawników, ogrodów przydomowych i powierzchni biologicznie czynnej wokół zabudowy. Projekt POG nie wskazuje żadnych nowych dróg wyższych klas, nie mniej należy mieć świadomość, że w obrębie późniejszej realizacji mpzp możliwe będzie wskazanie dróg niższych klas.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny lasów oraz tereny rolne, doliny cieków oraz objęte już są ochroną jako obszary Natura 2000 (dolina Trzebośnicy) oraz duże części obu ustanowionych obszarów chronionego krajobrazu. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk przyrodniczych, kompleksów leśnych i dolin cieków. W projekcie POG pozostawiono te tereny w zdecydowanej większości wolne od zabudowy.

Ustalenia POG należy odczytywać łącznie, tj. zarówno część tekstową (ustalenia dla poszczególnych stref), jak i rysunkową, pozwala to bowiem na etapie tworzenia mpzp zachować tereny wartościowe pod względem przyrodniczym dolin cieków, zadrzewień, lasów, skwerów, parków, oczek wodnych i stawów.

5.7 WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 O OCHRONIE PRZYRODY I NA KORYTARZE EKOLOGICZNE

Wpływ na tereny chronione

Na terenie gminy Sokołów Małopolski występują następujące formy ochrony przyrody:

- obszar Natura 2000 PLB180005 „Puszcza Sandomierska”;
- obszar Natura 2000 PLH180047 „Lasy Leżajskie”;
- Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu;

- Użytki ekologiczne;
- Pomniki przyrody;

W obrębie **obszaru Natura 2000 „Lasy Leżajskie”** projekt planu ogólnego gminy Sokołów Małopolski wskazuje generalnie strefę SO - otwartą, tereny te więc pozostaną w stanie obecnym, a siedliska chronionego w ramach tego obszaru nie będą zagrożone. W ramach tego obszaru Natura 2000 wskazano tylko trzy tereny ze strefą SJ, są to jednak zabudowania już istniejące.

Przedmiotem ochrony w obrębie **obszaru Natura 2000 „Puszcza Sandomierska”** są gatunki ptaków. Na terenie gminy Sokołów Małopolski obszar ten obejmuje głównie rozległe tereny leśne i tereny rolne. Projekt POG generalnie w obrębie tego obszaru wskazuje strefę SO – otwartą, co oznacza w dużej mierze pozostawienie stanu obecnego. Wskazane tu inne strefy, a więc strefa SJ i SZ (113SJ, 91SZ, 93SZ, 94SZ) oraz strefy 1SG i 2SG i 20SO stanowią tereny z istniejącym już zagospodarowaniem. Znajdują się tu dwie istniejące kopalnie kruszyw dla których ustanowione zostały obszary i tereny górnicze oraz elektrownia słoneczna (teren 20SO). Wszystkie one stanowią obiekty już istniejące. Zagrożeniem dla ptaków chronionych w ramach tego obszaru mogłyby być zespoły wysokiej zabudowy, elektrownie wiatrowe lub rozległa zabudowa terenów. Projekt planu żadnej z takich możliwości nie wprowadza. Wskazane strefy obejmują istniejące zagospodarowanie, w tym na największej powierzchni strefę SO, w obrębie której pozostawia się istniejące grunty rolne i lasy. W związku z ustaleniami projektu POG nie przewiduje się żadnego zagrożenia dla przedmiotu ochrony obszaru Natura 2000 „Puszcza Sandomierska”.

Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu – obszar ten obejmuje wschodnią część gminy. Projekt Planu Ogólnego Gminy generalnie wskazuje poszczególne strefy planistyczne zgodne z obecnym zagospodarowaniem. Nie wskazuje się tu nowych centrów rozwoju czy rozległych nowych terenów z możliwością realizacji zabudowy. W obrębie poszczególnych stref SJ, SZ i SU wskazano w obrębie tego obszaru chronionego krajobrazu głównie tereny już istniejącej zabudowy, a więc tereny przysiółków Budy, Budy za Lasem, Podlas, Mościny. Wskazano tu również dwie strefy górnictwa SG, które obejmują istniejące odkrywki dla których ustanowione zostały obszary i tereny górnicze (3SG i 4SG, obszary i tereny górnicze Wólka Niedźwiedzka i Wólka Niedźwiecka I).

Nie przewiduje się jakiegokolwiek zagrożenia dla wartościowych siedlisk, krajobrazów i korytarzy ekologicznych dla których ochrony ustanowiony został Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu.

Sokołowsko-Wilczowski Obszar Chronionego Krajobrazu – obszar ten obejmuje zachodnią i północno-zachodnią część gminy. Projekt Planu Ogólnego Gminy generalnie wskazuje poszczególne strefy planistyczne zgodne z obecnym zagospodarowaniem. W obrębie poszczególnych stref SJ, SZ, SU, SR, SG wskazano w obrębie tego obszaru chronionego krajobrazu głównie tereny już istniejącej zabudowy, a więc tereny przysiółków Pod Turzą, Cegielnia, Pod Dworem, Markowizna, Rękaw oraz zachodnią część wsi Górno, w tym teren szpitala chorób płuc oraz sanatorium. W obrębie tych terenów

możliwie będzie uzupełnienie zabudowy, ale generalnie będzie ono polegało na uzupełnieniu luk w zabudowie w obrębie terenów objętych już urbanizacją. Natomiast nowymi dużymi terenami, które do tej pory nie były zagospodarowane są tereny przy węźle Sokołów Małopolski Północ, a więc tereny 137SU i 8SI. Tereny te charakteryzują się znaczą powierzchnią, ze względu na terenochłonność funkcji oraz wymagają w szczególności obsługi ciężkim transportem, dlatego skoncentrowano je głównie przy węzłach trasy S19, zapewniających dogodną obsługę komunikacyjną. Realizacja trasy S19 i węzła w pewien sposób zdeterminowała wskazanie na tym terenie obszarów o charakterze przemysłowo-usługowym i obsługi komunikacyjnej trasy S19. Na obu analizowanych terenach nie występują cenne wartości przyrodnicze, dominują tu grunty orne oraz nieużytki, porośnięte często zadrzewieniami brzołowymi. Docelowo planuje się też wyłączyć tereny 137SU i 8SI z obszaru chronionego krajobrazu.

Tereny 137SU i 8SI nie posiadają dużej wartości przyrodniczej, brak tu cennych siedlisk przyrodniczych, stanowisk gatunków chronionych, przebiegu korytarzy ekologicznych czy szczególnie wartościowych krajobrazów. Uwarunkowania dla tego terenu znacznie zmieniły się również po realizacji trasy S19 oraz węzła Sokołów Małopolski Północ.

Nie przewiduje się jakiegokolwiek zagrożenia dla wartościowych siedlisk, krajobrazów i korytarzy ekologicznych dla których ochrony ustanowiony został Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Wpływ na użytki ekologiczne

Nie przewiduje się żadnego zagrożenia dla ustanowionych na terenie gminy użytków ekologicznych. W projekcie POG znajdują się one w strefie otwartej 30SO, również w otoczeniu wskazano strefę SO, brak jest więc jakichkolwiek oddziaływań, które mogłyby na tereny użytków niekorzystnie oddziaływać.

Pomniki przyrody

Na obszarze gminy Sokołów Małopolski znajduje się 4 pomniki przyrody. Są to:

- na terenie miasta Sokołów Małopolski - lipa drobnolistna rosnąca przy kościele pw. Sanktuarium Matki Bożej Opiekunki Ludzkich Dróg;
- w Wólce Sokołowskiej - lipa drobnolistna, rosnąca poza zachodnią linią zabudowy;
- w Wólce Niedźwiedzkiej - dwa drzewa - dąb szypułkowy i klon jawor rosnące w rejonie leśniczówki Marynin;

Drzewo rosnące przy kościele pw. Sanktuarium Matki Bożej Opiekunki Ludzkich Dróg znajduje się w strefie 24SU, która obejmuje kościół wraz z otoczeniem. Teren ten został wskazany zgodnie ze stanem faktycznym. Pozostałe pomniki przyrody znajdują się w strefie SO, również zgodnie ze stanem faktycznym. Nie przewiduje się zagrożenia dla pomników przyrody np. na skutek wskazania stref niezgodnych z obecnym stanem zagospodarowania, należy również pamiętać, że są one chronione na podstawie przepisów odrębnych.

Reasumując tereny chronione pozostawia się wolne od zabudowy i nie przewiduje ich zagrożenia, nie mniej należy mieć świadomość, że o ewentualnych przekształceniach decydować będą dopiero zmiany, które mogą być wprowadzone na etapie mpzp lub decyzjach o warunkach zabudowy. Zadaniem POG jest natomiast w jak największym stopniu wprowadzenie terenów najcenniejszych do terenów stref SO, gdzie możliwości przekształceń są najmniejsze. Należy również pamiętać, że dla poszczególnych form ochrony przyrody każdorazowo obowiązują zakazy i pozostałe ustalenia ustanawiających je aktów prawnych.

Wpływ na korytarze ekologiczne

W opracowaniu krajowym z 2011 r.⁹ na terenie gminy wyznaczono trzy główne korytarze ekologiczne:

- korytarz GKPd-5a Puszcza Sandomierska - Pogórze Strzyżowskie – lasy i tereny rolne w zachodniej i północno-zachodniej części gminy,
- korytarz KPd-6A Dolina dolnego Wiśłoka – tereny rolne w południowej części gminy,
- korytarz KPd-6B – Puszcza Sandomierska – Dolina Sanu – tereny rolne i leśne we wschodniej i północno-wschodniej części gminy.

Projekt planu pozostawia wolne od zabudowy tereny doliny cieków, przede wszystkim dolinę Trzebońnicy, tereny większych kompleksów leśnych oraz tereny rozległych gruntów rolnych. Zabudowie - choć w wielu miejscach rozległej - poddane będą tereny stanowiące już obecnie zurbanizowane części miejscowości. Tereny lasów w części wschodniej, zachodniej i północnej pozostawiono wolne od zabudowy, jak również tereny rolne w części południowej gminy i dolinę Trzebońnicy. W związku z ustaleniami POG i wskazaniem w obrębie korytarzy ekologicznych strefy SO nie przewiduje zagrożenia dla korytarzy ekologicznych, pozostaną one drożne dla migracji zwierząt.

5.8 WPŁYW NA KRAJOBRAZ

Przyjęty w POG rozwoju gminy Sokołów Małopolski w wielu miejscach wpłynie znacząco na zmianę jego krajobrazu, przede wszystkim ze względu na znaczne poszerzenie zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej, ale także i rozbudowę terenów produkcyjno-usługowych (głównie w pobliżu zrealizowanej trasy S19 oraz węzłów Sokołów Małopolski i Sokołów Małopolski Północ). Poszczególne tereny będą rozwijały się w ramach już istniejącego układu urbanistycznego, nie mniej jednak choć ogólny zarys terenów zurbanizowanych pozostanie niezmieniony, to w przypadku całkowitego wypełnienia terenów zabudowanych istniejący obecnie krajobraz rolniczy lub leśny ulegnie przekształceniu na krajobraz podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną, dotyczyć to będzie głównie terenów centrum gminy. W rejonie trasy S19 powstaną rozległe tereny zabudowy przemysłowo-usługowej, podobne do tych, które często występują w pobliżu węzłów autostradowych czy tras szybkiego ruchu np. rozległe

⁹ Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011 r.;

hale magazynowe dużych sieci handlowych. Również tereny z rozproszoną obecnie zabudową zmieniają swój charakter na skutek jej dogęszczenia. Za szczególnie istotne należy uznać pozostawienie wolnym od zabudowy terenów dolin rzecznych oraz terenów leśnych i rolnych w części wschodniej, zachodniej i południowej, które stanowią ponadlokalną wartość krajobrazową (tereny obszaru chronionego krajobrazu i korytarze ekologiczne). Projekt POG gminy Sokołów Małopolski realizowany jest metodą tzw. Stref planistycznych, która zakłada w ramach poszczególnych jednostek szeroką gamę przeznaczeń terenu, która może zostać dopuszczona w miejscowym planie. Tak więc to w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach o warunkach zabudowy nastąpi już skonkretyzowanie danych przeznaczeń oraz określenie form przestrzennych, które będą kształtowały krajobraz gminy i poszczególnych części gminy.

5.9 WPŁYW NA ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

W projekcie POG, w części uzasadnienia uwzględniono występowanie obiektów zabytkowych, których lokalizacja została wskazana na rysunku dołączonym do uzasadnienia, a ich opis znalazł się w części tekstowej. Konkretnie decyzje planistyczne dotyczące obiektów zabytkowych będą musiały zostać wskazane na etapie mpzp lub decyzji o warunkach zabudowy.

5.10 WPŁYW NA WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

5.10.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Projekt POG wprowadza szereg funkcji, które w sposób znaczący mogą wpłynąć na potencjalne pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego, również w kontekście dość znacznego poszerzenia strefy SP - gospodarczej. Zwykle tego typu obiekty nie powodują znaczących emisji, ale niezwykle istotna jest tu kontrola właściwych służb w zakresie eksploatacji zabezpieczeń i stosowania norm. Zagrożenie ze strony terenów usług i przemysłu ocenia się zwykle jako niewielkie, ponieważ przed ich realizacją i uruchomieniem muszą one spełnić odpowiednie wymogi w zakresie emisji do powietrza, zdają coroczne sprawozdania z zakresu korzystania ze środowiska, a ponadto podlegają kontroli ze strony WIOŚ. Ostateczna ocena będzie jednak dotyczyła konkretnych przedsięwzięć przy założeniu zgodnym z art. 144 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, tj. ich oddziaływanie nie powinno wykraczać poza teren danego inwestora. Natomiast należy mieć świadomość, że ewentualne negatywne oddziaływania mogą wystąpić w sytuacji awarii lub wadliwego użytkowania instalacji, czego nigdy nie można wykluczyć. Na analizowanych terenach umożliwiono powstanie rozmaitych funkcji w ramach Strefy SP, co wpłynie na powstanie ewentualnych nowych oddziaływań. Dokładny wpływ przedsięwzięć na środowisko winien zostać zbadany i opisany na etapie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w karcie informacyjnej przedsięwzięcia lub dalej w raporcie oddziaływania na środowisko, o ile będzie wymagany. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych.

O ile zagrożenie ze strony obiektów usługowych lub przemysłowych jest zwykle niewielkie, ponieważ muszą one spełnić szereg norm ujętych w prawie ochrony

środowiska oraz objęte są bieżącym system monitoringu, kontroli oraz pozwoleń, o tyle poważnym zagrożeniem jest znaczące poszerzenie oraz uzupełnianie już istniejącej zabudowy mieszkaniowej, która ciągle jest głównym sprawcą zanieczyszczeń w formie tzw. „niskiej emisji”.

Należy zaznaczyć, że systemy obsługi grzewczej pozostają poza kontrolą służb ochrony środowiska, a rozwiązanie problemu niskiej emisji wymaga podjęcia działań, które wykraczają poza ramy planu ogólnego gminy. Na terenie województwa podkarpackiego obowiązuje tzw. uchwała antysmogowa, dzięki której również i w gospodarstwach domowych nastąpi ograniczenie możliwości lokalizowania źródeł ciepła wykorzystujących najgorsze jakościowo paliwa. W związku z postępującą wymianą kotłów na bardziej ekologiczne oraz wprowadzeniem nakazu montowania w nowych budynkach jedynie kotłów spełniających odpowiednie normy wynikające z uchwały antysmogowej nie przewiduje się zagrożenia związanego ze wzrostem zjawiska niskiej emisji, a sytuacja w tej materii będzie stopniowo się poprawiała.

Odnosnie instalacji fotowoltaicznych, jak pokazały już lata praktyki obiekty tego typu nie powodują jakichkolwiek emisji zanieczyszczeń do powietrza, ani hałasu, ich oddziaływania zwykle nie wykraczają poza granice terenów na których są lokowane.

Projekt planu ogólnego gminy nie przewiduje realizacji dróg o wysokich klasach, które mogłyby wpływać na zanieczyszczenie powietrza. Należy podkreślić, że bez względu na formę powstawania zanieczyszczeń, to na przedsiębiorcach lub inwestorach spoczywał będzie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ograniczenia tego negatywnego oddziaływania. Dokładny wpływ przedsięwzięcia na środowisko winien zostać zbadany i opisany w karcie informacyjnej przedsięwzięcia, a jeśli zajdzie taka potrzeba w raporcie oddziaływania na środowisko. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych.

5.10.2 KLIMAT AKUSTYCZNY

Dopuszczalne poziomy hałasu powinny odpowiadać wymaganiom rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112). Prowadzenie działalności na jakichkolwiek terenach (czy to usługowych, czy przemysłowych, czy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) nie powinno powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, o czym wyraźnie mówi art. 144 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. W dalszej części w ust. 2 tego artykułu jest wyraźny nakaz dotyczący ewentualnego oddziaływania na środowisko i tereny sąsiednie, tj. eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emisje hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, poza terenem do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny.

Projekt POG nie wprowadza obiektów, które mogą mieć znaczący wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego. Zagrożenie związane z ponadnormatywnym hałasem może więc wystąpić tylko na terenach zabudowy mieszkaniowej ze strony

zabudowy usługowej bądź produkcyjnej, a jak wspomniano powyżej ponadnormatywny hałas należy ograniczyć do granic działki. Niewątpliwie jednak na terenach na których powstanie nowa zabudowa – bez względu na jej charakter jakość klimatu akustycznego pogorszy się. Tereny strefy produkcyjnej SP wskazano w pobliżu trasy S19 oraz węzłów drogowych, w sposób zwarty, w pewnym oddaleniu od terenów mieszkaniowych, co będzie niwelowało ewentualne niedogodności i konflikty społeczne.

Projekt POG nie wprowadza obiektów, które mogą mieć znaczący potencjalny wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego, jak np. nowe rozwiązania drogowe wysokich klas. Należy podkreślić, że to na przedsiębiorcach lub inwestorach spoczywać będzie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ograniczenia tego negatywnego oddziaływania. Dokładny wpływ przedsięwzięć na środowisko winien zostać zbadany i opisany w karcie informacyjnej przedsięwzięcia, a jeśli zajdzie taka konieczność w raporcie oddziaływania na środowisko, na etapie POG jest to zadanie niemożliwe do wykonania. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych, który w przypadku zagrożeń dla klimatu akustycznego mogą przybierać formę budowy ekranów akustycznych, odsunięcia źródła emisji czy jej zabudowy, zmniejszenia prędkości, zmiany nawierzchni lub też ustalenia obszaru ograniczonego użytkowania.

5.10.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Podobnie jak w przypadku emisji zanieczyszczeń i hałasu, wprowadzanie do środowiska pól elektromagnetycznych obostrzone jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Projekt planu dopuszcza lokalizację obiektów telefonii komórkowej, których lokalizacja każdorazowo będzie jednak podlegała weryfikacji pod kątem oddziaływań elektromagnetycznych na zdrowie ludzi. Projekt nie określa konkretnych miejsc, dopuszczone one są w zasadzie wszędzie, gdyż taki jest obecnie stan prawny. Należy zaznaczyć że zgodnie z ustawą z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2024 poz. 604 ze zm.) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie może ustanawiać zakazów, a przyjmowane w nim rozwiązania nie mogą uniemożliwiać rozwoju telefonii komórkowej.

Na terenie gminy istnieje już stacje transformatorowe i linie napięć. Projekt POG (m.in. w części uzasadnienia) uwzględnia i zachowuje ich przebieg oraz pasy techniczne wokół nich, stanowiące jednocześnie strefy ochronne. Lokalizacja w projekcie planu terenów pod zabudowę uwzględnia istnienie tych linii i stref.

5.10.4 GOSPODARKA ODPADAMI

Ze względu na przyrost zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej niewątpliwie wzrośnie też ilość powstających odpadów. Gospodarka odpadami obostrzona jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Problem ten regulują zarówno ustawy (Ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,) jak również odpowiednie uchwały Rady Gminy oraz programy gospodarki

odpadami. Na terenie gminy nie występują składowiska odpadów, projekt POG nie wprowadza też lokalizacji nowych obiektów tego typu.

5.10.5 ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Dla terenu gminy Sokołów Małopolski opracowane zostały przez Dyrektora Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej Mapy Zagrożenia Powodziowego oraz Mapy Ryzyka Powodziowego. Na mapach oznaczono następujące obszary szczególnego zagrożenia powodzią:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat – $Q=1\%$,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat – $Q=10\%$,

Tereny te zostały wyznaczone w dolinie Trzebośnicy, generalnie nie wkraczają na tereny zabudowane i obejmują tereny łąk, pastwisk i gruntów ornych. Nie mniej na kilku obszarach zagrożenia powodziowe były wykazywane w obrębie terenów zabudowanych na obrzeżach poszczególnych miejscowości: Trzeboś, Kąty Trzebuskie, Trzeboś Dolna i Budy. Część doliny zalewowej Trzebośnicy poniżej Trzebosia Dolnego jest objęta ochroną w formie obszaru Natura 2000 "Łasy Leżajskie". Tereny $Q=10\%$ zawierają się w obrębie terenów $Q=1\%$. Poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią wskazano tu również obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat, ich zasięg jest nieznacznie większy niż zasięg terenów $Q=1\%$. Ze względu na istnienie tych zagrożeń, oraz wartości przyrodnicze, doliny cieków pozostawiono w zdecydowanej większości wolne od zabudowy, w obrębie stref SO lub SN.

5.10.6 ZAGROŻENIE OSUWISKOWE

Na terenie gmina Sokołów Małopolski występują osuwiska, zostały one uwzględnione w projekcie POG. Dokładne zasady postępowania na terenach osuwiskowych i terenów zagrożonych ruchami masowymi określa Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012 r., poz. 463). Każdorazowo uwzględniać na terenach zagrożeń osuwiskowych należy aktualne uwarunkowania geologiczno-górnictwa, gdyż zmieniają się one w czasie, a mogą one mieć istotne znaczenie dla posadowienia i projektowania poszczególnych budynków.

6. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Realizacja Planu Ogólnego Gminy Sokołów Małopolski wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp ani wydawać decyzji o warunkach zabudowy. POG jest dokumentem specyficznym, o sprecyzowanej formie, w którym w ustawodawstwie nie przewidziano wskazywania rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Np. suikzp gminy było dokumentem dużo bardziej otwartym, w którym można było wprowadzać najróżniejsze zapisy, natomiast w projekcie POG nie ma takiej możliwości, ani przewidzianego szczególnego miejsca na takie zapisy. Podstawowym więc działaniem zapobiegawczym i minimalizującym jest takie wskazanie stref, które umożliwi pozostawienie jak największych terenów wolnych od przekształceń i zabudowy, w tym najcenniejszych terenów pod względem przyrodniczym. W projekcie POG wskazano dość rozległą strefę SO – terenów otwartych, która obejmuje doliny Trzebošnicy, pozostałych cieków oraz pozostałe wartościowe pod względem przyrodniczym tereny, m.in. tereny leśne oraz rozległe tereny rolne.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny lasów oraz tereny rolne, doliny cieków. Niezwykle istotne jest pozostawienie w stanie obecnym terenów lasów w obrębie strefy SO, a więc w stanie obecnym. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk w związku z przyszłą realizacją zmian zagospodarowania w obrębie poszczególnych stref.

W stosunku do całego obszaru projekt POG wprowadza wskaźniki urbanistyczne. Określa min. minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy oraz maksymalny udział powierzchni zabudowy. Ustalane w POG Sokołów Małopolski właściwie strefy zapewniają wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy rozwiązań, które nie będą powodowały znaczących negatywnych oddziaływań oraz zapewnią możliwość rozwoju gminy w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju i poszanowania przyrody.

W projekcie POG nie wprowadzono zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Zakres kompensacji przyrodniczej może zostać określony, zgodnie z art. 75 ust. 4 i 5 prawa ochrony środowiska w pozwoleniu na budowę lub w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Na terenie objętym POG, po przeprowadzonej analizie nie prognozuje się wystąpienia terenów, na których wprowadzenie urbanizacji powodowałyby konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej (brak stwierdzenia negatywnego wpływu na cenne siedliska przyrodnicze).

8. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000

W projekcie POG Sokołów Małopolski nie wprowadza się form zagospodarowania, które mogłyby wpłynąć negatywnie na siedliska i gatunki chronione w obszarach Natura 2000, w związku z czym nie ma potrzeby wprowadzenia jakichkolwiek rozwiązań alternatywnych. W związku z powyższym stwierdza się, że zapisy projektu POG nie wpłyną na:

- pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000;
- pogorszenie integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

W związku z powyższym nie zaistniała potrzeba rozpatrywania rozwiązań alternatywnych.

9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Na etapie projektu planu nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Zakres planu określony w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 poz. 1130) oraz w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758) nie przewiduje możliwości określenia monitoringu w POG. Wskazanie takie byłoby niezgodne z przepisami prawa i znacząco wykraczałoby poza ustawowe kompetencje Rady Gminy.

Jednocześnie skutki realizacji postanowień planu będą podlegały bieżącemu monitoringowi odpowiednich służb ochrony środowiska, służb ochrony przyrody, organów administracji oraz organizacji ekologicznych. Bardzo ważna jest również postawa obywateli, którzy powinni reagować natychmiastową interwencją w przypadku stwierdzenia wystąpienia uciążliwości.

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zgodnie z art. 13i ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Rada Miejska w Sokołowie Małopolskim podjęła uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia Planu Ogólnego Gminy Sokołów Małopolski (uchwała nr V/23/2024 z dnia 26 czerwca 2024 r.).

Granice przystąpienia do sporządzenia planu obejmują obszar całej gminy Sokołów Małopolski, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalane przez ministra właściwego do spraw transportu, stosownie do art. 13a ust. 1 ustawy.

Przystąpienie do sporządzenia planu ogólnego gminy podyktowane zostało zmianami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, które weszły w życie 24 września 2023 r. oraz 6 maja 2025 r. Zgodnie z tymi zmianami 1 lipca 2026 r. z mocy ustawy utraci moc studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Ustawa wprowadza w jego miejsce nowy akt planowania przestrzennego w postaci planu ogólnego. Plan ogólny ma określić podział obszaru gminy na strefy planistyczne oraz wskazać gminne standardy urbanistyczne, w których zostaną określone profil funkcjonalny strefy oraz wskaźniki urbanistyczne takie jak maksymalna nadziemna intensywność zabudowy, maksymalna wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej.

Plan ogólny będzie podstawą do sporządzania planów miejscowych oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Plan ogólny będzie stanowił akt prawa miejscowego.

Na podstawie art. 13h ust. 1. ww. ustawy wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej.

Opracowanie składa się z części tekstowej uzasadnienia, zawierająca wyjaśnienia, o których mowa w art. 13h ust. 2 ww. ustawy.

Część graficzną uzasadnienia natomiast, zgodnie z art. 13h ust. 3, stanowi prezentacja graficzna:

1) danych przestrzennych tworzonych dla planu ogólnego, o których mowa w art. 67a ust. 3 pkt 1 i ust. 3a pkt 1;

2) granic działek ewidencyjnych pochodzących z bazy danych, o której mowa w art. 4 ust. 1a pkt 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne;

3) obiektów przestrzennych w rozumieniu ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej, stanowiących uwarunkowania, o których mowa w art. 13b pkt 3, przy czym jeżeli te obiekty przestrzenne pochodzą ze zbiorów danych zgłoszonych do ewidencji zbiorów oraz usług danych przestrzennych, o której mowa w art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej, wykorzystuje się geometrię tych obiektów przestrzennych.

Zgodnie z art. 13h ust. 3 „część graficzną uzasadnienia planu ogólnego sporządza się w postaci elektronicznej w obowiązującym państwowym systemie odniesień przestrzennych, w skali nie mniejszej niż 1:25000”.

Dla Sokołowa Małopolskiego część graficzna uzasadnienia została sporządzona w skali 1:10000. Część graficzna składa się z:

- Rysunku 1, zawierającego prezentację graficzną granic planu ogólnego gminy, granice działek ewidencyjnych, obszaru uzupełnienia zabudowy oraz stref planistycznych,
- Rysunku 2, zawierającego prezentację graficzną granic planu ogólnego gminy, obszaru uzupełnienia zabudowy, stref planistycznych i uwarunkowań.

W projekcie Planu Ogólnego Gminy Sokołów Małopolski wskazano następujące strefy planistyczne:

- SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną;
- SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną;
- SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową;
- SU – strefa usługowa;
- SH – strefa handlu wielkopowierzchniowego;
- SP – strefa gospodarcza;
- SR – strefa produkcji rolniczej;
- SI – strefa infrastrukturalna;
- SN – strefa zieleni i rekreacji;
- SC – strefa cmentarz
- SG – strefa górnictwa;
- SO – strefa otwarta;
- SK – strefa komunikacyjna.

Przyjęte w planie granice poszczególnych stref są wynikiem uwzględnienia szeregu uwarunkowań przestrzennych o charakterze historycznym, środowiskowym, planistycznym i formalno-prawnym. W szczególności uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy określone w art. 13b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (szczegółowe wyjaśnienie sposobu ich uwzględnienia znajduje się w rozdziale 5 uzasadnienia).

Szeroka gama kategorii terenów w ramach stref planistycznych nie pozwala na dokładne określenie lokalizacji przedsięwzięć najsilniej oddziałujących na środowisko. Takie rozróżnienie możliwe będzie dopiero po zrealizowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy, uwzględniających ustalenia POG. Dla poszczególnych kategorii terenu projekt POG nakreśla podstawowe kierunki przeznaczenia (np. w strefie SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, przewiduje się funkcję mieszkaniową wielorodzinną, ale dopuszczalne jest również przeznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, usługi, infrastrukturę techniczną, ogródki działkowe czy zieleni urządzoną). Wobec powyższego dokładne przeznaczenie terenów nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, po rozeznaniu lokalnych uwarunkowań środowiska oraz potrzeb inwestycyjnych. Przyjęty w POG sposób kreślenia przyszłej przestrzeni gminy powoduje, że w wielu przypadkach oszacowanie wpływu na środowisko staje się niemożliwe, ponieważ o konkretnym przeznaczeniu (a co za tym idzie np. o zniszczeniu wartościowego siedliska czy stanowiska rośliny chronionej) przesądzać będzie określona lokalizacja na etapie mpzp i decyzji o warunkach zabudowy. Dlatego w niniejszej

prognozie przyjęto maksymalny zasięg i skalę oddziaływań. Przykładowo – jeżeli wyznaczono strefę mieszkaniową w projekcie POG, to przyjęto, że w miejscowym planie negatywne oddziaływania mogą zaistnieć na całym jego obszarze. W analizowanym dokumencie wprowadzono odpowiednie wskaźniki urbanistyczne, które nie pozwalają na całkowitą zabudowę terenów, jednakże na dzień dzisiejszy nie wiadomo, które z przestrzeni zostaną zajęte, zależne będzie to bowiem w dużej mierze od ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy.

Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub decyzje o warunkach zabudowy, a w nich zawarte zostaną, wybrane spośród katalogu zawartego w POG dla każdej ze stref planistycznych, przeznaczenia terenu. Trudno jest wskazać jednoznacznie tereny na których zmieni się przeznaczenie, gdyż projekt POG nie wyznacza zdecydowanie nowych kierunków zagospodarowania. Większość nowych terenów to uzupełnienie istniejącej struktury zarówno już stanu istniejącego, jak i stanu planowanego, wynikającego z ustaleń obowiązującego suikzp i mpzp. Projekt POG nie wskazuje nowych terenów na których kształtowałyby się nowe centra rozwoju. Wizja rozwoju gminy oparta jest o istniejącą strukturę, która została już nakreślona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a następnie w uchwalanych tu mpzp. Jedynym wyjątkiem są tu rozległe tereny produkcyjno-usługowe, które zostały wskazane w obrębie strefy SP w pobliżu trasy S19 i obu węzłów drogowych.

Z uwagi na niepełne pokrycie gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, w planie ogólnym gminy Sokołów Małopolski wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy, tj. obszar, na którym dopuszczalne będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. Obszar uzupełnienia zabudowy wyznaczono również w celu określenia stref planistycznych obejmujących zabudowę mieszkaniową w ramach istniejącej zabudowy poza obowiązującymi planami miejscowymi. Obszar uzupełnienia zabudowy ma duże znaczenia w przypadku terenów na których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Poza strefą OUZ nie będzie możliwości wydawania decyzji o warunkach zabudowy, ewentualna zmiana przeznaczenia będzie wymagała uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, oczywiście również zgodnego z profilem danej strefy.

Generalnie zaproponowane w projekcie POG kierunki rozwoju gminy opierają się na istniejącym zagospodarowaniu terenu oraz na ustaleniach obowiązujących dokumentów planistycznych. W niektórych przypadkach pojawiają się nowe rejony urbanizacji, jednak w zdecydowanej większości na terenach gruntów rolnych. Za pozytywne należy jednak uznać, że projekt POG wskazuje również tereny, które będą stanowiły zasób przyrodniczy gminy. Są to tereny lasów, tereny o charakterze rolniczym oraz doliny cieków, w tym dolina Trzebošnicy. W projekcie POG uwzględniono również szereg uwarunkowań, m.in. występowanie złóż kopalin, obszarów i terenów górniczych, form ochrony przyrody, obiektów o charakterze zabytkowym, infrastruktury technicznej itp. Nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań na środowisko, a zwłaszcza na tereny cenne pod względem przyrodniczym oraz korzyści ekologiczne w sytuacji gdy

na podstawie POG skonstruowane zostaną miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub decyzje o warunkach zabudowy. Wszystkie obszary Natura 2000 pozostawiono wolne od zabudowy, w obrębie stref SO - strefy otwartej, nie przewiduje się ich jakiegokolwiek zagrożenia.

Prognoza ma na celu określenie prawdopodobnych skutków realizacji ustaleń Planu Ogólnego Gminy na poszczególne elementy środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne i dobra kultury. Została ona wykonana zgodnie z obowiązującym przepisami.

Powierzchnia gminy miejsko-wiejskiej Sokołów Małopolski wynosi 13425 ha, w tym 1555 ha zajmuje teren miasta (dane za 2023 rok). Gmina Sokołów Małopolski położona jest w powiecie rzeszowskim, w obszarze którego zajmuje 12%. Gminę tworzą: miasto Sokołów Małopolski oraz 10 sołectw: Górno, Kąty Trzebuskie, Markowizna, Nienadówka, Trzeboś, Trzeboś-Podlas, Trzebuska, Turza, Wólka Niedźwiedzka i Wólka Sokołowska. Sołectwa Trzeboś-Podlas i Kąty Trzebuskie mają status miejscowości, nie są jednak wyodrębnione geodezyjnie. Gminę zamieszkują 17331 osób (dane za 2023 rok). Gęstość zaludnienia wynosi 129 osób/km². Pod względem geologicznym obszar gminy Sokołów Małopolski położony jest w obrębie jednostki tektonicznej zwanej Zapadliskiem Przedkarpackim. Trzeciorzędowe iły miocenne przykryte są utworami czwartorzędowymi, reprezentowanymi przez osady wodnolodowcowe cechujące się znaczną zmiennością litologiczną i genetyczną. Obszar gminy Sokołów Małopolski zlokalizowany jest w strefie wododziałowej pomiędzy dopływami Wisły (Łęgiem) a Sanu. Dział wodny przebiega pomiędzy dopływem Łęgu - Turką, a dopływami Sanu – Trzebośnicą i Turką oraz Świerkowcem, który jest dopływem Wisłoka. Przeważająca część gminy położona jest w dorzeczu Trzebośnicy i Turki, południowe jej tereny położone są w dorzeczu Świerkowca, a północno-zachodnie – w dorzeczu Turki. Na terenie gminy praktycznie brak jest jakichkolwiek naturalnych wód stojących, znajduje się tu jedynie kilka niewielkich zbiorników zaporowych. Wymienić tu należy Zalew Niedźwiadek pomiędzy Wólką Sokołowską i Wólką Niedźwiedzką, zbiornik na zachód od Górnej, zbiornik Turka – Turza w Nowej Turzy, niewielki zalew w Budach, na południe od DW 875. Według Mapy Hydrogeologicznej Polski ark. Sokołów Małopolski na dużej części gminy nie wydzielono użytkowych poziomów wodonośnych. Użytkowy poziom wodonośny został wydzielony tylko w północnej części gminy w obrębie obszaru źródłowego Turki oraz w dolinie tego cieku i w dolinie Trzebośnicy.

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski dokonanego przez J. Kondrackiego, obszar gminy Sokołów Małopolski położony jest w makroregionie Kotliny Sandomierskiej, w mezoregionie Płaskowyż Kolbuszowski, obejmujący centralną część Kotliny. Stanowi on wierzchowinę polodowcową, która w obszarze gminy wznosi się od 180 do ponad 260 n.m.p.m. (262 m n.p.m. – punkt kulminacyjny). Rozcinają ją doliny Świerkowca, Turki, Trzebośnicy oraz Żyłki. Najniższe wysokości nad poziomem morza występują w północno-wschodnich terenach gminy, w dolinie Trzebośnicy, a najwyższe w części południowo-wschodniej i osiągają wysokości nieco ponad 260 m n.p.m. Na terenie gminy Sokołów Małopolski występują złoża gazów ziemnych, piasków i żwirów

oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej. Obszar gminy Sokołów Małopolski charakteryzuje się przewagą nieleśnych zbiorowisk antropogenicznych oraz zbiorowisk półnaturalnych – łąk i pastwisk. Zbiorowiska nieleśne w obszarze gminy zajmują około 70% powierzchni, natomiast lasy – około 27%.

Na terenie gminy występują następujące obszary i obiekty objęte ochroną, na podstawie ustawy o ochronie przyrody:

- obszar Natura 2000 PLB180005 „Puszcza Sandomierska”;
- obszar Natura 2000 PLH180047 „Lasy Leżajskie”;
- Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Użytki ekologiczne;
- Pomniki przyrody;

W opracowaniu krajowym z 2011 r. na terenie gminy wyznaczono trzy główne korytarze ekologiczne:

- korytarz GKPd-5a Puszcza Sandomierska - Pogórze Strzyżowskie – lasy i tereny rolne w zachodniej i północno-zachodniej części gminy,
- korytarz KPd-6A Dolina dolnego Wiśłoka – tereny rolne w południowej części gminy,
- korytarz KPd-6B – Puszcza Sandomierska – Dolina Sanu – tereny rolne i leśne we wschodniej i północno-wschodniej części gminy.

Projekt POG zakłada uzupełnienie już istniejącej struktury osadniczej i nie wykracza w sposób znaczący poza jej obecne ramy. W wyniku urbanizacji nowych terenów może wystąpić wpływ na wody powierzchniowe i podziemne oraz na klimat. Gleby oraz rolnicza przestrzeń produkcyjna na terenach objętych zmianami zostaną przekształcone, a funkcja zmieniona na skutek urbanizacji. Na terenach planowanych pod zabudowę, przemysł, usługi istniejące środowisko ulegnie całkowitej degradacji. Nie przewiduje się wystąpienia szczególnych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego, gdyż planowane zmiany przeznaczenia dotyczą głównie gruntów ornych, w tym odłogowanych. Na terenach form ochrony przyrody nie wprowadza się kolizyjnych przeznaczeń terenu, w związku z czym nie przewiduje się ich zagrożeń.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny lasów oraz tereny rolne, doliny cieków oraz objęte już są ochroną jako obszary Natura 2000 (dolina Trzebośnicy) oraz duże części obu ustanowionych obszarów chronionego krajobrazu. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk przyrodniczych, kompleksów leśnych i dolin cieków. W projekcie POG pozostawiono te tereny w zdecydowanej większości wolne od zabudowy.

Ustalenia POG należy odczytywać łącznie, tj. zarówno część tekstową (ustalenia dla poszczególnych stref), jak i rysunkową, pozwala to bowiem na etapie tworzenia mpzp zachować tereny wartościowe pod względem przyrodniczym dolin cieków, zadrzewień, lasów, skwerów, parków, oczek wodnych i stawów.

Projekt POG wprowadza szereg funkcji, które w sposób znaczący mogą wpłynąć na potencjalne pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego, również w kontekście dość znacznego poszerzenia strefy SP - gospodarczej. Zwykle tego typu obiekty nie powodują znaczących emisji, ale niezwykle istotna jest tu kontrola właściwych służb w zakresie eksploatacji zabezpieczeń i stosowania norm.

Projekt POG nie wprowadza obiektów, które mogą mieć znaczący wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego. Zagrożenie związane z ponadnormatywnym hałasem może więc wystąpić tylko na terenach zabudowy mieszkaniowej ze strony zabudowy usługowej bądź produkcyjnej, a jak wspomniano powyżej ponadnormatywny hałas należy ograniczyć do granic działki. Niewątpliwie jednak na terenach na których powstanie nowa zabudowa – bez względu na jej charakter jakość klimatu akustycznego pogorszy się. Tereny strefy produkcyjnej SP wskazano w pobliżu trasy S19 oraz węzłów drogowych, w sposób zwarty, w pewnym oddaleniu od terenów mieszkaniowych, co będzie niwelowało ewentualne niedogodności i konflikty społeczne.

Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

Realizacja Planu Ogólnego Gminy Sokołów Małopolski wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp ani wydawać decyzji o warunkach zabudowy. POG jest dokumentem specyficznym, o sprecyzowanej formie, w którym w ustawodawstwie nie przewidziano wskazywania rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Np. suikzp gminy było dokumentem dużo bardziej otwartym, w którym można było wprowadzać najróżniejsze zapisy, natomiast w projekcie POG nie ma takiej możliwości, ani przewidzianego szczególnego miejsca na takie zapisy. Podstawowym więc działaniem zapobiegawczym i minimalizującym jest takie wskazanie stref, które umożliwi pozostawienie jak największych terenów wolnych od przekształceń i zabudowy, w tym najcenniejszych terenów pod względem przyrodniczym. W projekcie POG wskazano dość rozległą strefę SO – terenów otwartych, która obejmuje doliny Trzebošnicy, pozostałych cieków oraz pozostałe wartościowe pod względem przyrodniczym tereny, m.in. tereny leśne oraz rozległe tereny rolne.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny lasów oraz tereny rolne, doliny cieków. Niezwykle istotne jest pozostawienie w stanie obecnym

terenów lasów w obrębie strefy SO, a więc w stanie obecnym. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk w związku z przyszłą realizacją zmian zagospodarowania w obrębie poszczególnych stref.

W stosunku do całego obszaru projekt POG wprowadza wskaźniki urbanistyczne. Określa min. minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy oraz maksymalny udział powierzchni zabudowy. Ustalone w POG Sokółów Małopolski właściwie strefy zapewniają wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy rozwiązań, które nie będą powodowały znaczących negatywnych oddziaływań oraz zapewnią możliwość rozwoju gminy w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju i poszanowania przyrody.

W projekcie POG nie wprowadzono zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Zakres kompensacji przyrodniczej może zostać określony, zgodnie z art. 75 ust. 4 i 5 prawa ochrony środowiska w pozwoleniu na budowę lub w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Na terenie objętym POG, po przeprowadzonej analizie nie prognozuje się wystąpienia terenów, na których wprowadzenie urbanizacji powodowałyby konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej (brak stwierdzenia negatywnego wpływu na cenne siedliska przyrodnicze).

Na etapie oceny projektu POG nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania, nie ustalono również prac kompensacyjnych, gdyż ustawodawca nie przewiduje wprowadzenia takich rozwiązań w projekcie Planu Ogólnego Gminy.

Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogłyby wpłynąć na cele, przedmiot ochrony oraz integralność jakiegokolwiek obszaru Natura 2000, w związku z czym nie ma potrzeby wprowadzenia rozwiązań alternatywnych.

11. LITERATURA

Centralna Baza Danych Geologicznych – strona internetowa PIG, <http://baza.pgi.gov.pl/>;

Górka J., Popiela J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Sokołów Małopolski, PIG, Warszawa 2002 r.;

Gumiński R., Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych w Polsce, Przegląd meteorologiczny i hydrologiczny, Warszawa, 1948 r.;

www.gus.pl - strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego;

Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011 r.;

Kondracki J., Geografia regionalna Polski. PWN, Warszawa 1998 r.;

Kurkowski S. i inni., Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50000 ark. Sokołów Małopolski, PIG, Warszawa 1995 r.;

Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa, 1995 r.;

Malinowski J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Rzeszów, WG, Warszawa, 1989 r.;

Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla Planu Ogólnego Gminy Sokołów Małopolski, Usługowy Zakład Fizjografii i Geologii Inżynierskiej Emil Nowak, Rzeszów, październik 2024 r.,

Państwowa Służba Hydrogeologiczna – strona internetowa PIG, <http://www.psh.gov.pl> ;

Rejestr form ochrony przyrody województwa podkarpackiego – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska;

Różański P. i inni., Mapa Geośrodowiskowa Polski, ark. Sokołów Małopolski, PIG, Warszawa, 2007 r.;

Skrzypczyk L. [red], 2003: Mapa wstępnej waloryzacji Głównych Zbiorników Wód Podziemnych 1:800000, PIG, Warszawa;

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Sokołów Małopolski uchwalonego uchwałą Nr XXVII/262/2001 r. Rady Miejskiej w Sokołowie Małopolskim z dnia 21 lutego 2001 r. wraz z późniejszymi zmianami;

Woiński J., Mapa Geologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Rzeszów, WG, Warszawa, 1995 r.;